

ΑΠΟΦΑΣΗ¹ ΑΡΙΘΜ 385/Υ/2008
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου του κτηρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 10^η Ιανουαρίου 2008, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:30, με την εξής σύνθεση:

Προεδρεύων: Σπυρίδων Ζησιμόπουλος

Μέλη: Αριστομένης Κομισόπουλος

Αριστέα Σινανιώτη

Ιωάννης Δραπανιώτης, λόγω κωλύματος του τακτικού μέλους Φαίδωνα Στράτου,

Χρήστος Ιωάννου,

Δέσποινα Κλαβανίδου, λόγω κωλύματος του τακτικού μέλους και Βασιλείου-Σπυρίδωνα Χριστιανού,

Ευθύμιος Πουρναράκης, λόγω κωλύματος του τακτικού μέλους Απόστολου Ρεφενέ,

Δημήτριος Γιαννέλης,

Ελίζα Αλεξανδρίδου και

Γεωργία Μπεχρή Κεχαγιόγλου

Τα λοιπά τακτικά ή/και αναπληρωματικά αυτών μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, αν και προσκληθέντα, δεν προσήλθαν στη συνεδρίαση, λόγω δικαιολογημένου κωλύματος.

Γραμματέας: Μούρκου Παναγιώτα, λόγω κωλύματος της τακτικής Γραμματέως Όλγας-Ανίτας Ραφτοπούλου

Θέμα της συνεδρίασης ήταν η παραπομπή της εταιρείας **VIVARTIA A.B.E.E. ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ & ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ** (ως καθολικής διαδόχου της εταιρείας **ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ με δ.τ. «ΜΠΑΡΜΠΙΑ ΣΤΑΘΗΣ Α.Ε.»**) στην Επιτροπή Ανταγωνισμού για λήψη απόφασης κατ' άρθρο 9 παρ. 1 ν.703/77, ως ισχύει, για παράβαση των άρθρων 1 παρ.1 και 2 του ν.703/77 και 81 και 82 της ΣυνθΕΚ.

Στη συζήτηση είχε νομίμως κλητευθεί και παρίστατο η εταιρεία **VIVARTIA A.B.E.E. ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ & ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ** (εφεξής VIVARTIA) δια των

¹ Από την παρούσα απόφαση έχουν παραλειφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ.7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 1890/Β'/29.12.2006), τα στοιχεία εκείνα, τα οποία κρίθηκε ότι αποτελούν επιχειρηματικό απόρρητο. Στη θέση των στοιχείων που έχουν παραλειφθεί υπάρχει η ένδειξη [...]. Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλείφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

πληρεξουσίων δικηγόρων της κ.κ. Ξενοφώντα Παπαρρηγόπουλου, Βασιλείου Στεργίου και Νικολάου Βέρρα .

Στην αρχή της συζήτησης, το λόγο έλαβε η Γενική Εισηγήτρια Σοφία Καμπερίδου Προϊσταμένη της Α΄ Διεύθυνσης Εφαρμογών της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (εφεξής Γ.Δ.Α.), η οποία ανέπτυξε συνοπτικά τη γραπτή εισήγηση (αριθ. πρωτ. 5986/17.10.2007) της Υπηρεσίας και πρότεινε για τους λόγους που αναφέρονται αναλυτικά στην εισήγηση:

- Να επιβληθεί πρόστιμο στη VIVARTIA αναφορικά με την παράληψη γνωστοποίησης των συμβάσεων διανομής με τους Ειδικούς συνεργάτες της σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 2 περίπτωση β του ν.703/77.
- Να επιβληθεί πρόστιμο στη VIVARTIA αναφορικά με τις παραβάσεις του άρθρου 1 ν. 703/77, όπως ισχύει, και του άρθρου 81 ΣυνθΕΚ για καθορισμό τιμών μεταπώλησης για τα έτη 2004-2006.
- Να διαταχθεί η VIVARTIA να παύσει αμέσως και να παραλείπει στο μέλλον τις παραβάσεις του άρθρου άρθρου 1 ν. 703/77, όπως ισχύει, και του άρθρου 81 ΣυνθΕΚ
- Να επιβληθεί πρόστιμο στη VIVARTIA αναφορικά με τις παραβάσεις του άρθρου 2 ν.703/77 όπως ισχύει, και του άρθρου 82 ΣυνθΕΚ για κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης λόγω επιβολής υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού.
- Να διαταχθεί η VIVARTIA να παύσει αμέσως και να παραλείπει στο μέλλον τις παραβάσεις του άρθρου 2 ν.703/77, όπως ισχύει, και του άρθρου 82 ΣυνθΕΚ .
- Να επαπειληθεί χρηματική ποινή στην εταιρεία VIVARTIA για κάθε μέρα μη συμμόρφωσής της με την απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Κατόπιν το λόγο έλαβαν οι πληρεξούσιοι δικηγόροι, οι οποίοι τοποθετήθηκαν επί της με αριθ. πρωτ. 5986/17.10.2007 εισηγήσεως της Γ.Δ.Α., ανέπτυξαν τις απόψεις τους και απάντησαν σε ερωτήσεις που τους υπέβαλε ο Πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής.

Για τη θεμελίωση των ισχυρισμών τους οι πληρεξούσιοι δικηγόροι της εταιρείας VIVARTIA ζήτησαν την εξέταση μάρτυρα και η Επιτροπή αποδεχόμενη το αίτημά τους, εξέτασε ενόρκως τον μάρτυρα κ. Δημήτριο Τακά.

Μετά την ολοκλήρωση της ακροαματικής διαδικασίας και της εξέτασης του μάρτυρα οι πληρεξούσιοι δικηγόροι της εταιρείας VIVARTIA ζήτησαν και ο Πρόεδρος της Επιτροπής χορήγησε προθεσμία μέχρι την 21^η Ιανουαρίου 2008, ημέρα Παρασκευή, προκειμένου να υποβάλουν συμπληρωματικό υπόμνημα.

Η Επιτροπή συνήλθε σε διάσκεψη στη συνεδρίαση της 28^{ης} Φεβρουαρίου 2008 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:30), την οποία και συνέχισε στη συνεδρίαση της 13^{ης} Μαρτίου 2008 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 11:00) και ολοκλήρωσε στη συνεδρίαση της 20^{ης} Μαρτίου 2008 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 12:00), στην ως άνω αίθουσα συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου του κτιρίου των γραφείων της. Τα μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, που συμμετείχαν στη

λήψη της παρούσας απόφασης δήλωσαν ότι έχουν ενημερωθεί σε κάθε περίπτωση πλήρως και αναλυτικώς για το σύνολο του φακέλου και του αποδεικτικού υλικού.

Η Επιτροπή κατά τη διάσκεψή της, αφού έλαβε υπόψη της όλα τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, την Εισήγηση της Γ.Δ.Α., τις απόψεις που εξέφρασε προφορικώς και εγγράφως το ενδιαφερόμενο μέρος στα υπομνήματά του, καθώς και τα όσα κατέθεσε ο μάρτυρας κατά την ακροαματική διαδικασία και γενικά το σύνολο της ενώπιον της Επιτροπής συζήτησης της υποθέσεως:

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ :

I. ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ

Η καταγγελλόμενη επιχείρηση προέβαλε τόσο στο πλαίσιο της έγγραφης όσο και προφορικής διαδικασίας, ένσταση για πλημμελή πρόσβαση σε αναγκαία για την υπεράσπισή της έγγραφα του φακέλου της υπόθεσης.

Ειδικότερα η εταιρία VIVARTIA ισχυρίζεται ότι σύμφωνα με την αρχή της χρηστής διοίκησης και της αρχής της νομιμότητας, η Επιτροπή οφείλε να σταθμίσει το δικαίωμα πρόσβασης της κατηγορούμενης επιχείρησης στα έγγραφα του φακέλου της υπόθεσης σε σχέση με την διαφύλαξη του απορρήτου χαρακτήρα ορισμένων εγγράφων, με τρόπο ώστε να μην στερηθεί το δικαίωμα άμυνας που κατά την άποψή της, λόγω πλημμελούς πρόσβασης στο φάκελο, έχει θιγεί.

Καταρχάς, λεκτέον ότι αντίθετα απ' ότι ισχυρίζεται η εν λόγω επιχείρηση, γενικώς το δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα δεν συνιστά απόλυτο δικαίωμα. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού σύμφωνα και με την πάγια νομολογία του ΔΕΚ και ΠΕΚ και τις αντίστοιχες διοικητικές διατάξεις τις οποίες εφαρμόζει άμεσα έχει υποχρέωση εκ του νόμου να διαφυλάξει τα επαγγελματικά/επιχειρηματικά απόρρητα των επιχειρήσεων, είτε αυτές είναι καταγγέλλουσες, είτε καταγγελλόμενες ή τρίτες εταιρίες. Σε κάθε περίπτωση, εμπιστευτικές πληροφορίες και απόρρητα εξαιρούνται από την ανακοίνωση στον καταγγέλλοντα ή σε άλλον συμμετέχοντα στη διαδικασία.

Ειδικότερα σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 9 του Κανονισμού Λειτουργίας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, οι καταθέσεις που προκύπτουν σε συνάρτηση με κινηθείσες διαδικασίες δεν είναι προσβάσιμες ως προς την ταυτότητα των προσώπων που κατέθεσαν, καθώς και των στοιχείων που αποκαλύπτουν την ταυτότητα αυτών. Τούτο διότι, σύμφωνα με την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (βλέπε παρ. 19) και κατά πάγια νομολογία (βλέπε T-203/01 παρ. 124, C-310/93 παρ. 26 έως 27), «ασθενέστερες επιχειρήσεις ή πρόσωπα δύναται να εκτεθούν στον κίνδυνο λήψεως μέτρων αντιποίνων από ισχυρές επιχειρήσεις που είτε κατέχουν δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά είτε είναι σε θέση να ασκήσουν οικονομική πίεση στους πελάτες και προμηθευτές τους».

Η διάταξη αυτή αποτελεί στοιχειώδη προστασία του μάρτυρα και δεν συνεπάγεται την μείωση των δικαιωμάτων άμυνας, δεδομένου ότι εφόσον η μαρτυρία αυτή ληφθεί υπόψη από

την Επιτροπή Ανταγωνισμού και χρησιμοποιηθεί στο σχετικό της εκδοθείσόμενης απόφασής της, η ταυτότητα του μάρτυρα θα αποκαλυφθεί. Επομένως, στο πλαίσιο σταθμίσεως του απορρήτου και των δικαιωμάτων των επιχειρήσεων, το απόρρητο πρέπει να διαφυλάσσεται, εφόσον συντρέχουν οι ανωτέρω όροι.

Ενόψει των ανωτέρω και ως προς την πρόσβαση στον φάκελο της υπόθεσης ουδεμία παράβαση αποδείχθηκε ότι επήλθε στα δικαιώματα υπεράσπισης της επιχείρησης, επομένως οι προβληθέντες λόγοι είναι αβάσιμοι και πρέπει να απορριφθούν.

II. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Στο πλαίσιο έρευνας που διενήργησε η Υπηρεσία στον κλάδο παραγωγής και εμπορίας κατεψυγμένων λαχανικών για τη διερεύνηση τυχόν παραβάσεων των άρθρων 1 και 2 ν. 703/77, ως ισχύει και 81 και 82 ΣυνθΕΚ, προέκυψαν στοιχεία για πιθανή παράβαση των διατάξεων του ν.703/77 από την εταιρεία ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. με διακριτικό τίτλο «ΜΠΑΡΜΠΑ ΣΤΑΘΗΣ Α.Ε.» της οποίας σήμερα κατόπιν απορροφήσεως της από την εταιρεία ΔΕΛΤΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. και μετονομασίας της τελευταίας καθολική διάδοχός της είναι η εταιρεία VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ (εφεξής VIVARTIA) και ειδικότερα σε συγκεκριμένους όρους των ιδιωτικών συμφωνητικών που έχει συνάψει η εν λόγω εταιρεία με εταιρείες χονδρικού εμπορίου κατεψυγμένων τροφίμων.

Σημειώνεται ότι το ΔΕΚ έχει αποφανθεί ότι μία αλλαγή στη νομική μορφή και το όνομα μιας επιχείρησης δε δημιουργεί μια νέα επιχείρηση απαλλαγμένη από κάθε ευθύνη αναφορικά με την κατά παράβαση του ανταγωνισμού συμπεριφορά της παλιάς επιχείρησης όταν, από οικονομικής άποψης, οι δύο επιχειρήσεις ταυτίζονται (Βλ.σχ. 29, 30/83, Compagnie Royale Acturienne des Mines SA and Rheinzik Gmb H v. Commission [1984]).

III. Η ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

1. VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ» με δ.τ. «VIVARTIA Α.Ε.» (ως οιοινεί καθολική διάδοχος της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε.)

Η VIVARTIA εδρεύει στο Μαρούσι Αττικής, είναι εταιρεία χαρτοφυλακίου εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.) και ηγείται ομώνυμου Ομίλου επιχειρήσεων, ο οποίος μέσω των θυγατρικών του δραστηριοποιείται στους κλάδους των γαλακτοκομικών και τυροκομικών προϊόντων, βουτύρου, τυποποιημένων χυμών, κατεψυγμένων λαχανικών, μυρωδικών, κατεψυγμένων ζυμών και έτοιμων κατεψυγμένων προϊόντων με γέμιση, ταχείας/μαζικής εστίασης, καφέ-ζαχαροπλαστειών, βιομηχανικού catering, ζωοτροφών, προϊόντων μαλακής ζύμης για ατομική χρήση, τυποποιημένων κέικς, αλμυρών σνακς, μαρμελάδων και προϊόντων σοκολατοποιίας.

Ο Κλάδος Κατεψυγμένων Τροφίμων της εταιρείας, διαθέτει τρία εργοστάσια παραγωγής κατεψυγμένων λαχανικών, πατάτας, φρούτων και ζύμης, στη Σίνδο Θεσσαλονίκης, στη

Βουλγαρία και στα Ν. Μάλγαρα. Τα εμπορικά της σήματα είναι τα: «Μπάρμπα Στάθης», «Froza» και «Λαχανόκηπος», ενώ διαθέτει και χύμα λαχανικά.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της εταιρείας: «Με την ονομασία FROZA και ΜΠΑΡΜΠΑ ΣΤΑΘΗΣ, τα - σε πολλές ποικιλίες και είδη καταψυγμένα λαχανικά και τρόφιμα του κλάδου Καταψυγμένων Τροφίμων της *vivartia*, έχουν καταφέρει να αποκτήσουν την εμπιστοσύνη του καταναλωτή, δίνοντας την πρώτη θέση στην αγορά καταψυγμένων τροφίμων στην Ελλάδα, με ποσοστό άνω του 70%.»

(http://www.delta.gr/vivartia/omilos_gentrof-profil.htm, ως είχε την 29.01.07).

Επιπρόσθετα, στον Ετήσιο Απολογισμό έτους 2006 του ομίλου VIVARTIA αναφέρεται ότι: «[Π]αρά τη στασιμότητα που χαρακτήρισε τη λιανική αγορά των καταψυγμένων λαχανικών το 2006 σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο: ● Ο Κλάδος Καταψυγμένων Τροφίμων, με πρωταγωνιστή τον «Μπάρμπα Στάθη», κατόρθωσε να διατηρήσει την αδιαμφισβήτητη ηγεσία του στην αγορά και να κερδίσει συνολικά μία (1) μονάδα μεριδίου, αγγίζοντας πλέον το 70% σε όγκο στη λιανική αγορά συσκευασμένων καταψυγμένων λαχανικών. ● Στην ανάπτυξη συντέλεσαν η δύναμη του σήματος «Μπάρμπα Στάθης» (ο δείκτης Πρώτης Αναφοράς ανέβηκε στο 83%, η Πιστότητα στο 52%) και τα νέα προϊόντα που λάνσαρε στην κατηγορία. Συγκεκριμένα η νέα σειρά «Mix & Cook» προσφέρει 6 συνταγές που στηρίζονται σε συνδυασμούς ζυμαρικών με λαχανικά.»

Ο Όμιλος VIVARTIA ελέγχει (μεταξύ άλλων) την εταιρεία GREENFOOD A.E. με συνολικό ποσοστό 80%, η οποία δραστηριοποιείται στην επεξεργασία και τυποποίηση οπωροκηπευτικών προϊόντων και στη διάθεσή τους στο λιανεμπόριο μέσω του δικτύου της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (νυν κλάδος VIVARTIA) και στον τομέα του catering μέσω του δικτύου της HELLENIC CATERING A.E (του Ομίλου VIVARTIA). Σημειωτέον ότι η HELLENIC CATERING A.E. αγοράζει κατεψυγμένα λαχανικά με τα οποία τροφοδοτεί κυρίως τα εστιατόρια της GOODY'S του Ομίλου VIVARTIA, δηλαδή την επαγγελματική αγορά.

Τα κατεψυγμένα λαχανικά που εμπορεύεται ο Όμιλος VIVARTIA παράγονται σε ιδιόκτητες εγκαταστάσεις του και διατίθενται τόσο στην εγχώρια αγορά όσο και σε αγορές του εξωτερικού. Πέραν αυτών συσκευάζει προϊόντα με το εμπορικό σήμα τρίτων εταιρειών, όπως π.χ. «Green Giant» για λογαριασμό της πολυεθνικής εταιρείας «Pillsbury», καθώς και προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας για πελάτες του εσωτερικού και του εξωτερικού.

Ο κύκλος εργασιών του Ομίλου VIVARTIA, το οικονομικό έτος 2006 ανήλθε σε 949,7 εκατ. ευρώ σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ στην εθνική αγορά σε 660 εκατ. ευρώ. Το 2005, ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών του Ομίλου VIVARTIA ανήλθε σε 991,48 εκατ. ευρώ, ενώ στην εθνική αγορά σε 667 εκατ. ευρώ. Ο συνολικός κύκλος εργασιών της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ τα έτη 2001 έως 2005 ανήλθε σε: 50,99 εκατ. ευρώ, 62,58 εκατ. ευρώ, 63,78 εκατ. ευρώ, 65,2 εκατ. ευρώ και 64,01 εκατ. ευρώ, αντίστοιχα. Ποσοστό [...], [...] και για τα έτη 2002 έως και 2004 αντίστοιχα, του συνολικού κύκλου εργασιών της εταιρείας αφορούσε σε πωλήσεις κατεψυγμένων λαχανικών και πατάτας.

Σύμφωνα με απαντήσεις της εταιρείας και τα προσκομισθέντα από αυτή στοιχεία Πελάτες της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ στην εγχώρια αγορά είναι: α) όλες οι μεγάλες και

μικρές αλυσίδες λιανεμπορίου (4 σούπερ μάρκετ απορροφούν το [...] του τζίρου της εταιρείας στην κατηγορία αυτή) και β) εταιρείες catering (η εταιρεία HELLENIC CATERING απορροφά το [...] του τζίρου της εταιρείας στην κατηγορία αυτή), γ) επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου κατεψυγμένων προϊόντων. Σημειωτέον ότι μοναδικός πελάτης της εταιρείας το 2004 για τον οποίο παρήγαγε προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας ήταν η εταιρεία [...].

Οι μεγάλες αλυσίδες λιανεμπορίου, καθώς και τα μικρότερα σούπερ μάρκετ που είναι ενταγμένα σε ομίλους αγορών, αποτελούν διακριτή ομάδα πελατών, αφού η τιμολόγησή τους από τη ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ γίνεται βάσει ετήσιων συμφωνιών συνεργασίας – διαφορετικών για κάθε μία εταιρεία - στις οποίες ορίζονται οι εκπτώσεις, οι πιστώσεις, η στοχοποίηση και όλες οι τυχόν προωθητικές ενέργειες.

Όσον αφορά στους πελάτες catering η εταιρεία δήλωσε πως αγοράζουν [...].

2. Με τις εταιρείες χονδρικού εμπορίου κατεψυγμένων τροφίμων η εταιρεία συνάπτει δύο τύπους ιδιωτικών συμφωνητικών:

- **Συμφωνίες εναπόθεσης προϊόντων**[...], βάσει των οποίων η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ αποστέλλει στους χονδρεμπόρους, με δικά της μεταφορικά μέσα, τα προϊόντα της προς εναπόθεση στους ψυκτικούς αποθηκευτικούς χώρους τους, τα οποία στη συνέχεια διαθέτουν για λογαριασμό της στους πελάτες της, ως **Εναποθέτες**.
- **Συμφωνίες διανομής** προϊόντων, [...], βάσει των οποίων οι εταιρείες χονδρικού εμπορίου αγοράζουν και μεταπωλούν προϊόντα της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ σε πελάτες τους, ως **Ειδική Συνεργάτες** της.

Με την με αριθ. ημ. πρωτ. 7978/8.12.05 επιστολή της, η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ προσκόμισε στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού 23 Ιδιωτικά Συμφωνητικά με Ειδικούς Συνεργάτες και 21 Ιδιωτικά Συμφωνητικά με Εναποθέτες. Με εξαίρεση δύο περιπτώσεις, κάθε Ειδικός Συνεργάτης έχει συνάψει ιδιωτικό συμφωνητικό και ως Εναποθέτης. Οι χονδρέμποροι, οι οποίοι συνεργάζονται ως Ειδική Συνεργάτες ή/και Εναποθέτες με τη ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ, είναι οι εξής:

Επιχείρηση	Περιοχή κάλυψης	Ειδικός Συνεργ.	Εναποθέτης
[...]	[...]	✓	✓
[...]	[...]	✓	-
[...]	[...]	✓	✓
[...]	[...]	✓	✓
[...]	[...]	✓	✓
[...]	[...]	✓	✓
[...]	[...]	✓	✓

11) [...]...».

Όσον αφορά στην εναπόθεση προϊόντων, οι εναποθέτες αναλαμβάνουν τη φύλαξη με αποκλειστική τους ευθύνη κατεψυγμένων λαχανικών της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ, και την εξυπηρέτηση των πελατών της. Η τιμολόγηση και η έκδοση παραστατικού προς τον αγοραστή γίνεται από τη ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ. Για την υπηρεσία τους αυτή οι εναποθέτες αμείβονται με προμήθεια [...]επί της αξίας των προϊόντων βάσει του τιμοκαταλόγου χονδρικής της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ. Η προμήθεια επιβεβαιώνεται από τις εγκυκλίους εμπορικής πολιτικής ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ.

2.2. Τα ιδιωτικά συμφωνητικά των Ειδικών Συνεργατών

2.2α. Οι εν λόγω συμφωνίες προβλέπουν μεταξύ άλλων τα εξής:

[...]

[...]

2) Ο Ειδικός Συνεργάτης:

α) είναι και παραμένει ανεξάρτητος επαγγελματίας, έχοντας αφενός το δικαίωμα να εμπορεύεται και άλλα προϊόντα και αφετέρου να αγοράζει και να πωλεί τα προϊόντα της Εταιρίας στο όνομα και για λογαριασμό του[...]

β) διανέμει προϊόντα στην γεωγραφική περιοχή του, χωρίς να παρεμβαίνει ούτε να επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα άλλες περιοχές. ...

3[...]

5) Οι τιμές και οι όροι της Εταιρίας προς τον Ειδικό Συνεργάτη είναι οι εκάστοτε ισχύουσες τιμές και οι όροι του τιμοκαταλόγου χονδρικής.

Ο Ειδικός Συνεργάτης θα πωλεί τα προϊόντα της Εταιρίας στους πελάτες του προσθέτοντας το δικό του κέρδος, έτσι ώστε η τελική τιμή πώλησης στον καταναλωτή να είναι αυτή του εκάστοτε επίσημου τιμοκαταλόγου λιανικής πώλησης της Εταιρίας.

Η Εταιρία διατηρεί το δικαίωμα αναθεώρησης των τιμών των προϊόντων της, με υποχρέωση έγγραφης προειδοποίησης του Ειδικού Συνεργάτη προ δεκαπενθημέρου.

6) [...]

7) [...]

8) Ο Ειδικός Συνεργάτης θα εκδίδει δικό του τιμολόγιο για κάθε πώληση των διανεμόμενων προϊόντων προς τους πελάτες του και οφείλει να ενημερώνει την Εταιρία για τις επί μέρους πωλήσεις του, αποστέλλοντας σχετική κατάσταση. ...

16) [...]

2.2β. Σε ερώτημα της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (Γ.Δ.Α.) σχετικά με τον **τρόπο εφαρμογής του όρου 5 της σύμβασης διανομής**, που αφορά στις τιμές πώλησης, η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ, στην με ημ. α.π. 4711/26.07.06 επιστολή της, απάντησε μεταξύ άλλων τα εξής: «*Η πρακτική εφαρμογή του όρου, όπως λειτουργεί στην πράξη είναι ότι, η Εταιρία πωλεί στον Ειδικό Συνεργάτη τα προϊόντα της στην τιμή που αναγράφεται στο ένα και μοναδικό τιμοκατάλογο, τον οποίο του έχει γνωστοποιήσει προηγουμένως. Αποδίδει δε στη*

συνέχεια στον Ειδικό Συνεργάτη, ως αμοιβή του, το συμφωνημένο ποσοστό επί των τιμολογήσεων, όπως αυτό καθορίζεται στις εγκυκλίους της εμπορικής πολιτικής, που επίσης υπογράφονται από τα Συμβαλλόμενα μέρη, χωρίς να επιβαρύνει περαιτέρω την τιμή πώλησης. Η Εταιρία διατηρεί το δικαίωμα αναθεώρησης των τιμών των προϊόντων της [όπως προβλέπει η παρ. 3 του άρθρου 5], με υποχρέωση έγγραφης προειδοποίησης του Ειδικού Συνεργάτη προ δεκαπενθήμερου. Η πρακτική εφαρμογή της εν λόγω παραγράφου είναι ότι γνωστοποιείται έγκαιρα στον Ειδικό Συνεργάτη ο νέος τιμοκατάλογος [π.χ. σε περίπτωση αύξησης της αξίας των α' υλών], ώστε να γνωρίζει αφενός τις τιμές στις οποίες θα αγοράζει, μετά την παρέλευση τουλάχιστον 15νθήμερου από την λήψη του και αφετέρου ότι η αμοιβή του θα υπολογίζεται επί αυτών...».

2.2γ Τέλος, σε εγκυκλίους εμπορικής πολιτικής για Ειδικούς Συνεργάτες αναγράφονται μεταξύ άλλων τα εξής :

...6. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ - Ο Συνεργάτης δεν διακινεί ή εμπορεύεται προϊόντα ανταγωνιστικά προς την εταιρεία, εκτός εάν έχει ενημερώσει γραπτώς και έχει την γραπτή έγκριση της εταιρείας. ...8[...]

IV. ΤΙΜΟΛΟΓΙΑΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

1. Γενική Τροφίμων προς Ειδικούς Συνεργάτες

Η Υπηρεσία της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού διενήργησε, την **8.3.2006**, βάσει του άρθρου 26 ν.703/77, ως ισχύει, αυτεπάγγελτο επιτόπιο έλεγχο σε πέντε (5) εταιρείες χονδρικού εμπορίου κατεψυγμένων λαχανικών, ([...]) οι οποίες συνεργάζοντο με την ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. τουλάχιστον κατά το διάστημα 2005-2007, προκειμένου να διαπιστωθεί τυχόν παράβαση των διατάξεων των άρθρων 1 και 2 του ν.703/77 από την τελευταία και ειδικά σε σχέση με καθορισμό τιμών μεταπώλησης.

Από τα στοιχεία που συλλέχθηκαν από τους επιτόπιους ελέγχους σε συνδυασμό με τα προσκομισθέντα τιμολόγια αγοράς τελικών σημείων πώλησης, προκύπτουν τα εξής σε ότι αφορά τον τρόπο τιμολόγησης των εμπορευμάτων από την ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ και τις συνεργαζόμενες με αυτήν χονδρεμπορικές εταιρείες:

1. Οι Ειδικοί Συνεργάτες αγοράζουν τα προϊόντα της ΓΕΝΙΚΗΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ βάσει τιμοκαταλόγου χονδρικής της τελευταίας, επί του οποίου λαμβάνουν έκπτωση [...]στα τυποποιημένα επώνυμα προϊόντα («ΜΠΑΡΜΠΙΑ ΣΤΑΘΗΣ» και «FROZA») και [...]στα χύμα προϊόντα. Τόσο ο τιμοκατάλογος χονδρικής όσο και οι προαναφερόμενες εκπτώσεις είναι ίδιες για όλους τους ειδικούς συνεργάτες.

2. Κατά δήλωση των Ειδικών Συνεργατών, τα ποσοστά των εκπτώσεων που λαμβάνουν από τη ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ισχύουν με προφορική συμφωνία.

3. Επιπλέον παρέχονται από τη ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ προς όλους τους ειδικούς συνεργάτες περαιτέρω οι ίδιες εκπτώσεις στην περίπτωση επίτευξης στόχου πωλήσεων, οι οποίες διαμορφώνονται σε [...]για επίτευξη στόχου πωλήσεων κατά 90%-99,9% και σε [...]για επίτευξη στόχου πωλήσεων άνω του 100%.

2. Ειδικοί Συνεργάτες προς πελάτες (λιανεμπορικές επιχειρήσεις)

Σε ότι αφορά τον τρόπο τιμολόγησης των Ειδικών Συνεργατών προς τους πελάτες τους αναφέρονται τα εξής:

2.1. Κατά δήλωση της εταιρείας[...]: «Η ελεγχόμενη [ενν. η[...].] πουλά με τον τιμοκατάλογο της Γενικής [ΤΡΟΦΙΜΩΝ] και αμείβεται με παροχές που προβλέπονται στα συμφωνητικά και στην εγκύκλιο εμπορικής πολιτικής. Η ελεγχόμενη δεν προσθέτει κέρδος στον τιμοκατάλογο και σπάνια δίνει εκπτώσεις σε πελάτες (όπως σε περιπτώσεις κεντρικών συμφωνιών ομίλων ΣΜ με τη Γενική [ΤΡΟΦΙΜΩΝ] όπου δίνονται οι συμφωνημένες εκπτώσεις)». Επίσης, η εταιρεία αναφέρει ότι «Οι τιμοκατάλογοι [χονδρικής της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ] είναι δεσμευτικοί. Για απόκλιση από την τιμή του τιμοκαταλόγου, για ιδιαίτερες περιπτώσεις, εφόσον προκύψουν, πρέπει να υπάρχει έγκριση της εταιρείας [ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ]».

2.2. Κατά δήλωσή της η εταιρεία [...] τιμολογεί βάσει του τιμοκαταλόγου της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ και δεν δίνει παροχές ή/και εκπτώσεις στους πελάτες της: «.....σαφώς προκύπτει από τα τιμολόγια αγοράς και από τα τιμολόγια πώλησης ότι είναι δεσμευτικοί οι τιμοκατάλογοι λιανικής. Η τιμή καθορίζεται από τη ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ. Ο μικρός πελάτης αγοράζει σε χονδρική τιμή και έχει μια προτεινόμενη τιμή (την προτείνει η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ). Τα μικρά σημεία πώλησης και τα ΣΜ αγοράζουν με την ίδια τιμή του τιμοκαταλόγου λιανικής και μπορούν να βάλουν κέρδος ...».

2.3. Κατά δήλωση της [...] «Υπάρχει ένας τιμοκατάλογος από τη Γενική Τροφίμων, με βάση τον οποίο η ελεγχόμενη αγοράζει τα προϊόντα με έκπτωση. Με τον ίδιο τιμοκατάλογο η επιχείρηση πουλά τα προϊόντα στους πελάτες της, καρπούμενη την έκπτωση, επί του τιμολογίου του προμηθευτή (στην πραγματικότητα το κέρδος στηρίζεται στην έκπτωση που γίνεται από τον προμηθευτή). Σχετικά με τον όρο 5 της σύμβασης, στην πραγματικότητα προσθέτει η επιχείρηση το % κέρδους της μετά την έκπτωση του προμηθευτή». Επιπλέον, δήλωσε ότι «τα προϊόντα από την ελεγχόμενη [ΒΑΚΑΝΑ ΑΕΒΕ] πωλούνται με βάση τον τιμοκατάλογο, με εκπτώσεις που καθορίζονται κατά περίπτωση από την ελεγχόμενη. Ο τιμοκατάλογος είναι ο ίδιος για όλους, αλλά τυχόν διαφοροποίηση προέρχεται από διαφορά στις εκπτώσεις ανά πελάτη».

2.4. Κατά δήλωση της εταιρείας [...] «Δίνουν την τιμή του τιμοκαταλόγου χονδρικής της ΓΕΝΙΚΗΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ. Εκπτώσεις παρέχει η ελεγχόμενη ελάχιστες γιατί δεν υπάρχει δυνατότητα, λόγω του συγκεκριμένου ποσοστού κέρδους που έχουν».

Σε τηλεομοιοτυπία της 15/7/05, που βρέθηκε στα γραφεία της προαναφερθείσας εταιρείας, με αποστολέα τη ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ και αποδέκτη την[...], με τίτλο «Κατάσταση Έκδοσης Πιστωτικών Σημειωμάτων», η οποία αφορά το πρώτο εξάμηνο 2005, καταγράφονται σε πίνακες (με τίτλους ανά πίνακα «ΓΙΑ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΖΙΡΟΥ» και «ΓΙΑ ΤΖΙΡΟ») οι αξίες των πιστωτικών σημειωμάτων που καλείται η εταιρεία να εκδώσει προς συγκεκριμένους πελάτες της. Στην εν λόγω τηλεομοιοτυπία αναφέρονται επίσης τα εξής: «Σας αποστέλλουμε κατάσταση έκδοσης των πιστωτικών σημειωμάτων. Παρακαλούμε όπως τα παραστατικά εκδοθούν με τρέχουσα ημερομηνία και αποσταλούν φωτοαντίγραφα αυτών άμεσα ...για να αφαιρεθούν από το λογαριασμό σας».

Από τις στατιστικές πωλήσεων της [...] που έλαβαν οι ελεγκτές υπάλληλοι της Γ.Δ.Α. κατά τον επιτόπιο έλεγχο, προκύπτει ότι τα πιστωτικά σημειώματα κυμαίνονται από [...] έως [...] της αξίας των αγορών κάθε πελάτη της ελεγχόμενης.

2.5. Κατά δήλωση της εταιρείας [...] «*Σε ορισμένες περιπτώσεις λόγω τζίρου και σχέσεων παρέχει έκπτωση [...], ειδάλλως ισχύει ο τιμοκατάλογος της Γενικής Τροφίμων*» προς όλους τους λιανοπωλητές-πελάτες της. Κάτι τέτοιο όμως δεν προκύπτει από τα προσκομισθέντα τιμολόγια πώλησης.

Επιπρόσθετα σημειώνεται ότι:

- **Από τη σύγκριση των τιμών στις οποίες πωλεί η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ κατεψυγμένα λαχανικά προς τους Ειδικούς Συνεργάτες της (όπως αυτές που αναγράφονται στα τιμολόγια αγοράς των Ειδικών Συνεργατών – τιμές χονδρικής) με τις τιμές στις οποίες μεταπωλούν τα προϊόντα αυτά οι Ειδικοί Συνεργάτες στους λιανοπωλητές (όπως αυτές που αναγράφονται σε αντίστοιχα τιμολόγια πώλησης των Ειδικών Συνεργατών), προκύπτει ότι οι τελευταίες ήταν ίδιες με τις τιμές χονδρικής της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ, τα έτη 2004 έως 2006.**
- **Το αυτό προκύπτει και από τον έλεγχο των τιμολογίων αγοράς τελικών σημείων πώλησης. Δηλ. σε όλες τις περιπτώσεις των επιχειρήσεων λιανικής πώλησης (πελατών των Ειδικών Συνεργατών) που προσκόμισαν τιμολόγια αγοράς κατεψυγμένων λαχανικών της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ, διαπιστώνεται ταύτιση των τιμών αγοράς (των προϊόντων της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ) των λιανοπωλητών από τους ειδικούς συνεργάτες με τις τιμές των τιμοκαταλόγων χονδρικής της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ.**

Αντίθετα από τη σύγκριση των τιμών λιανικής που δήλωσαν στη ΓΔΑ οι ερωτηθείσες επιχειρήσεις (τελικά σημεία πώλησης) για τα κατεψυγμένα λαχανικά της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ που διακινούν (ιδίου είδους και συσκευασίας) διαπιστώνεται ότι δεν υφίσταται ενιαία τιμή πώλησης των προϊόντων αυτών.

3. Χαρακτηριστικά δικτύου διανομής της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ και γεωγραφικοί περιορισμοί

Από τις απαντήσεις των ειδικών συνεργατών της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ που ήλεγξε η Γ.Δ.Α. σχετικά με τη γεωγραφική περιοχή που καλύπτουν όπως ορίζεται στα ιδιωτικά συμφωνητικά, προκύπτουν τα εξής:

3.1. Κατά δήλωση της εταιρείας «[...]»: «...*Υπάρχει συγκεκριμένη περιοχή που επιτρέπεται η διακίνηση...όπως προσδιορίζεται από το Συμφωνητικό*».

3.2. Οι εταιρείες «[...]» δήλωσαν ότι το ύψος του κόστους μεταφοράς και αποθήκευσης-ψύξης αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα για τη δραστηριοποίησή τους σε άλλες περιοχές πλην της αναγραφόμενης στο συμφωνητικό, λόγω του γεγονότος ότι απευθύνονται σε μικρού μεγέθους πελάτες (μικρά καταστήματα, μίνι μάρκετ) αφού τα μεγάλα σούπερ μάρκετ προμηθεύονται απευθείας από τη ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ.

3.3. Η εταιρεία «[...]» δήλωσε ότι δεν δραστηριοποιείται σε άλλους νομούς πλην των ορισμένων στο ιδιωτικό συμφωνητικό (ν. [...]) διότι εκεί δραστηριοποιούνται άλλοι χονδρέμποροι.

3.4. Η εταιρεία «[...]» δήλωσε ότι παραδίδει κατεψυγμένα λαχανικά κατ' εξαίρεση στο νομό [...] λόγω φιλικών σχέσεων, παρόλο που η κύρια περιοχή ευθύνης της εντοπίζεται στους νομούς [...].

3.5. Η εταιρεία «[...]» επικαλέστηκε λόγους δεοντολογίας στην επιλογή της να μη δραστηριοποιείται σε γειτονικούς νομούς, καθώς σε αυτούς δραστηριοποιούνται άλλοι Ειδικοί Συνεργάτες της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ.

V. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Η παρούσα υπόθεση αφορά στα κατεψυγμένα λαχανικά, των οποίων η κατανάλωση τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί σημαντικά λόγω του σύγχρονου τρόπου ζωής και της σημαντικής μεταβολής των διατροφικών συνηθειών. Η τεχνολογική εξέλιξη, η οποία αφενός βελτίωσε τις μεθόδους κατάψυξης των φρέσκων προϊόντων διατηρώντας τα θρεπτικά συστατικά και τη γεύση τους και αφετέρου αύξησε τη δυνατότητα επιλογής του χρόνου κατανάλωσής τους, είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση της ζήτησης των προϊόντων του κλάδου. Η καταναλωτική διεύθυνση των προϊόντων της συγκεκριμένης κατηγορίας στα νοικοκυριά εκτιμάται ότι ανέρχεται σε 84%.

Η συνολική αγορά κατεψυγμένων λαχανικών στην Ελλάδα ανέρχεται σε 41.000 τόνους περίπου, εκ των οποίων οι 16.000 τόνοι αφορούν στο συσκευασμένο επώνυμο προϊόν, ενώ οι 25.000 τόνοι αφορούν κατανάλωση σε χύμα μορφή σε χώρους μαζικής εστίασης.

1. Η Σχετική Αγορά Προϊόντος

Η σχετική αγορά προϊόντων περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων ή/και υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών τους, των τιμών τους και της χρήσης για την οποία προορίζονται.

1.1. Κατεψυγμένα λαχανικά είναι τα συσκευασμένα λαχανικά, τα οποία εφόσον υποστούν ακαριαία κατάψυξη στους -40°C διατηρούνται και διακινούνται σε θερμοκρασίες χαμηλότερες των -18°C , αφού πρώτα υποστούν κάποια επεξεργασία (διαλογή, καθάρισμα, πλύσιμο, ζεμάτισμα, προψήσιμο, προτηγάνισμα κ.λ.π. ανάλογα με το είδος του προϊόντος).

Τα κατεψυγμένα λαχανικά διακρίνονται σε δύο κύριες ομάδες:

1) **Απλά Λαχανικά (ή Μονολαχανικά).** Είναι βασικά λαχανικά, όπως για παράδειγμα αρακάς, μπάμιες, φασολάκια (στρογγυλά, πλατιά και χάντρες), σπανάκι, καλαμπόκι, κρεμμύδι (στρογγυλό και ψιλοκομμένο), αγκινάρες, λαχανάκια Βρυξελλών, μπρόκολο, μανιτάρια, πατάτες και καρότο.

2) **Ανάμεικτα Λαχανικά.** Είναι διάφορα μείγματα λαχανικών τα οποία διακρίνονται σε δύο επιπλέον υποομάδες:

2.1) **Απλά ανάμεικτα** (π.χ. σαλάτες: ανάμεικτη, λαχανικών, εποχής, καλαμποκιού, μεξικάνα) και

2.2) **Συνταγές Λαχανικών**, οι οποίες αποτελούν εξειδικευμένα προϊόντα, σύνθετα υπό τη μορφή «συνταγής», έτοιμα για μαγείρεμα, όπως για παράδειγμα: Λαδερά (Αρακάς με

αγκινάρες, μπριάμ, σπανακόρυζο κτλ), Όσπρια (Φασολάδα, φακές, ρεβίθια), Ρύζια (ρύζι με καλαμπόκι, ρύζι με μανιτάρια, κτλ) κ.α.

1.2. Τα κατεψυγμένα λαχανικά, εκτός από το είδος τους (*Βλ. ανωτέρω υπό παρ. 1*), θα μπορούσαν να διακριθούν και σε δυο επιπλέον κατηγορίες:

i) *Επώνυμα προϊόντα* (brand names),

ii) *Ιδιωτικής ετικέτας* (private label), τα οποία παράγονται κυρίως για λογαριασμό συγκεκριμένων αλυσίδων Σούπερ Μάρκετ. Η κατηγορία αυτή παρουσιάζει σημαντική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια στην ελληνική αγορά, καθώς συνδυάζει χαμηλή τιμή και αρκετά καλή ποιότητα (Σύμφωνα με τις μετρήσεις της IRI τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας κατέχουν πανελλαδικά μερίδιο της τάξης του 25% των κατεψυγμένων λαχανικών που πωλούνται από σούπερ μάρκετ).

1.3. Η Επιτροπή στην με αριθ. 314/V/2006 απόφασή της έκρινε ότι: «*Τα κατεψυγμένα λαχανικά αποτελούν διακριτή αγορά από αυτή των φρέσκων λαχανικών κυρίως λόγω της διαφοράς στην τιμή αλλά και του γεγονότος ότι στη συνείδηση του καταναλωτή οι δύο κατηγορίες προϊόντων διαφέρουν και όσον αφορά τα χαρακτηριστικά τους (θρεπτικά συστατικά, διαφορετική διαδικασία προετοιμασίας και μαγειρέματος). Τα κατεψυγμένα λαχανικά διακρίνονται σε δύο επιμέρους βασικές αγορές: i) Τα μονολαχανικά ή απλά λαχανικά (όπως πατάτα, καλαμπόκι, μανιτάρια κ.α.), τα οποία καλύπτουν περί το 75% των κατεψυγμένων λαχανικών που καταναλώνονται στην Ελλάδα, και ii) Τα μείγματα λαχανικών, τα οποία διακρίνονται περαιτέρω σε «απλά ανάμεικτα» λαχανικά (όπως σαλάτες λαχανικών) και σε «συνταγές λαχανικών» (όπως αρακάς με αγκινάρες, σπανακόρυζο, κ.α.).».*

Πράγματι, τόσο τα επιμέρους χαρακτηριστικά και οι τιμές διάθεσης των προϊόντων των διαφορετικών κατηγοριών όσο και η χρήση τους δεν συνηγορούν προς την οριοθέτηση των αγορών ως μία ενιαία. Ειδικότερα, τα χαρακτηριστικά και οι τιμές διάθεσης των επιμέρους προϊόντων που συνιστούν τις δύο προαναφερθείσες κατηγορίες (μονολαχανικά και μείγματα) διαφέρουν ακόμα και μεταξύ προϊόντων της ίδιας κατηγορίας (π.χ. αγκινάρα, καλαμπόκι, κρεμμύδι, πατάτα). Γι' αυτό και το marketing plan της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ για τα έτη 2005 και 2006 διαχωρίζει τις ενέργειες διαφήμισης και τις άλλες προωθητικές ενέργειες, σε αυτές που αφορούν τα κατεψυγμένα λαχανικά και αυτές που αφορούν τις έτοιμες συνταγές, θεωρώντας ότι από την πλευρά της ζήτησης, το κάθε είδος λαχανικού ή/και ανάμεικτων λαχανικών έχει διαφορετικά χαρακτηριστικά, τιμή και χρήση για τον τελικό καταναλωτή. Σε ότι αφορά τη χρήση των κατεψυγμένων λαχανικών, αυτά μπορούν να καταναλωθούν μεμονωμένα ή/και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ως αυτόνομο «πλήρες γεύμα» (π.χ. αγκινάρες με αρακά αλλά όχι π.χ. μπρόκολο με μπάμιες) ή ως «συννοσητικό/συμπληρωματικό» γεύματος (κρεάτων ή ψαριών) σε μικρότερες ποσότητες, μεμονωμένα ή ανάμεικτα ως «σαλάτες». Ακόμα θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι και τα επιμέρους προϊόντα κάθε αγοράς συνιστούν διακριτές αγορές (π.χ. το κρεμμύδι με τα άλλα λαχανικά), παρότι φαίνεται να υπάρχει μεταξύ ορισμένων εξ αυτών σημαντικός βαθμός υποκατάστασης.

Περαιτέρω, οι σχετικές αγορές διαχωρίζονται και αναλόγως των πελατών των εταιρειών του κλάδου, οι οποίοι, σύμφωνα και με την προαναφερθείσα Απόφαση της Ε.Α., διακρίνονται σε

δύο βασικές κατηγορίες: **(i) το λιανικό εμπόριο** (κυρίως σούπερ και μίνι μάρκετς) και **(ii) την επαγγελματική αγορά** (food service ή Catering), η οποία περιλαμβάνει την κλειστή αγορά φαγητού (βιομηχανικό catering, δηλ. τροφοδοσία νοσοκομείων, πλοίων, κ.λπ.) και την αγορά φαγητού εκτός οικίας (τροφοδοσία ξενοδοχείων, εστιατορίων, κ.λπ.). Στην πρώτη περίπτωση, ο τελικός καταναλωτής πρέπει να μαγειρέψει τα προϊόντα πριν τα καταναλώσει, ενώ στη δεύτερη τα λαμβάνει έτοιμα προς βρώση. Οι συσκευασίες και οι τιμές των προϊόντων που διακινούνται στη λιανική αγορά είναι διαφορετικές από αυτές της επαγγελματικής αγοράς και αφορούν οικιακή χρήση. Οι έρευνες αγοράς που διεξάγονται στον κλάδο λαμβάνουν υπόψη τα διαφορετικά χαρακτηριστικά των δύο αγορών. Έτσι η εταιρεία Information Resources, Inc (IRI) διενεργεί έρευνα εστιασμένη στη λιανική πώληση κατεψυγμένων λαχανικών και η ICAP στην αγορά HO.RE.CA (HOtels, REstaurants & CAtering).

1.4. Από την πλευρά της ζήτησης του τελικού καταναλωτή το κάθε είδος λαχανικού έχει διαφορετικά χαρακτηριστικά, τιμή και τελική χρήση (τα χαρακτηριστικά και οι τιμές διάθεσης των επιμέρους προϊόντων που συνιστούν τις δύο προαναφερθείσες κατηγορίες - μονολαχανικά και μείγματα - διαφέρουν ακόμα και μεταξύ προϊόντων της ίδιας κατηγορίας (π.χ. αγγινάρα, καλαμπόκι, κρεμμύδι, πατάτα). Όμως, οι εταιρείες χονδρικού εμπορίου φροντίζουν να έχουν πλήρη γκάμα των προϊόντων της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ προκειμένου να είναι σε θέση να ικανοποιήσουν τη ζήτηση των πελατών τους.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ανωτέρω, ως σχετική αγορά στην παρούσα υπόθεση λαμβάνεται αυτή της διάθεσης κατεψυγμένων λαχανικών για οικιακή χρήση προς εταιρείες χονδρικής πώλησης κατεψυγμένων προϊόντων.

2. Η Σχετική Γεωγραφική Αγορά

Η δε **σχετική γεωγραφική αγορά** περιλαμβάνει την περιοχή στην οποία προσφέρουν ή ζητούν τα σχετικά προϊόντα ή παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού και η οποία μπορεί να διακριθεί από άλλες γειτονικές γεωγραφικές περιοχές, ιδίως λόγω των αισθητά διαφορετικών συνθηκών ανταγωνισμού που επικρατούν σ' αυτές.

Ως σχετική γεωγραφική αγορά στην υπό κρίση υπόθεση μπορεί να ορισθεί το σύνολο της Ελληνικής Επικράτειας, όπου η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ προσφέρει τα προϊόντα της υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού.

VI. ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ

Για το μερίδιο αγοράς της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ελήφθησαν υπόψη τα εξής:

i) Στην ιστοσελίδα της η εταιρεία παρουσιάζει τη θέση της στην αγορά λιανικής κατεψυγμένων λαχανικών για το έτος **2001** με μερίδιο 74% (συνολικά για τα δύο εμπορικά της σήματα: «Μπάρμπα Στάθης» και «Froza»). Χαρακτηριστικά στην ιστοσελίδα της η εταιρεία αναφέρει: «... Η Γενική Τροφίμων Α.Ε. ελέγχει την αγορά λιανεμπορίου με μερίδιο που υπερβαίνει το 70% και κατέχει το 100% της διαφημιστικής δαπάνης της κατηγορίας...».

ii) Σύμφωνα με στοιχεία της εταιρείας IRI, για τις υπο-κατηγορίες της κατεψυγμένης πατάτας, των κατεψυγμένων μονολαχανικών και των κατεψυγμένων ανάμικτων λαχανικών, τα μερίδια του Ομίλου της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ το 2005 ήταν 30,4%, 70,9% και 92,2% αντίστοιχα.

iii) Η Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού στην υπ' αριθ. 314/V/2006 απόφασή της έκρινε ότι στην αγορά των κατεψυγμένων λαχανικών για οικιακή χρήση ο όμιλος ΔΕΛΤΑ (νυν VIVARTIA) κατέχει δεσπόζουσα θέση.

iv) Στον Ετήσιο Απολογισμό του έτους 2006 του ομίλου VIVARTIA αναγράφεται ότι «ο Κλάδος Κατεψυγμένων Τροφίμων, με πρωταγωνιστή τον «Μπάρμπα Στάθη», κατόρθωσε να διατηρήσει την αδιαμφισβήτητη ηγεσία του στην αγορά και να κερδίσει συνολικά μία (1) μονάδα μεριδίου, αγγίζοντας πλέον το 70% σε όγκο στη λιανική αγορά συσκευασμένων καταψυγμένων λαχανικών».

v) Την τελευταία πενταετία ενίσχυσαν τη θέση τους στην αγορά των κατεψυγμένων λαχανικών οι εταιρείες MCCAIN ([...]ΑΙΝΟΣ ([...]), ΙΩΑΝΝΟΥ ([...]) και τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας ([...])

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η εταιρεία ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΑΕ κατέχει δεσπόζουσα θέση στη λιανική αγορά των κατεψυγμένων λαχανικών από το 2001 έως και σήμερα, με μερίδιο αγοράς που αγγίζει το 70%.

Περαιτέρω, δοθέντος ότι:

- Τα κατεψυγμένα λαχανικά της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ διατίθενται στη λιανική αγορά τόσο μέσω της ίδιας απευθείας στις μεγάλες αλυσίδες σούπερ μάρκετ – οι οποίες διαθέτουν και αρκετά ανταγωνιστικά της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ κατεψυγμένα λαχανικά, όσο και μέσω των ειδικών συνεργατών, σε μικρά σημεία λιανικής πώλησης, όπου δυσκολότερα εντοπίζονται ανταγωνιστικά κατεψυγμένα λαχανικά της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ,
- Τα μικρά τελικά σημεία λιανικής πώλησης διαθέτουν κυρίως προϊόντα της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ παρά οποιασδήποτε άλλης εταιρείας, καθώς η εν λόγω εταιρεία, μέσα από συστηματική διαφημιστική προβολή σε συνδυασμό με την υψηλή ποιότητα, έχει καταξιωθεί στις συνειδήσεις των καταναλωτών, οι οποίοι δημιουργούν μια αρκετά ανελαστική ζήτηση για τα προϊόντα της εταιρείας,
- Από τις απαντήσεις, που διαθέτει η Γ.Δ.Α., των τελικών σημείων λιανικής πώλησης– πελατών των ειδικών συνεργατών της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ, προκύπτει ότι σε ελάχιστες περιπτώσεις διατίθενται κατεψυγμένα λαχανικά άλλης εταιρείας,

τεκμαίρεται ότι το μερίδιο της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ που διακινείται μέσω των ειδικών συνεργατών στο σύνολο των κατεψυγμένων λαχανικών που διακινούνται μέσω (ειδικών συνεργατών) χονδρεμπόρων είναι αναμφίβολα αρκετά υψηλότερο από [...]. Συνεπώς η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ κατέχει δεσπόζουσα θέση στη χονδρική αγορά κατεψυγμένων λαχανικών.

VII. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

1. Νομικό πλαίσιο

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 703/1977, «Απαγορεύονται πάσαι αι συμφωνίαι μεταξύ επιχειρήσεων, πάσαι αι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και οιασδήποτε μορφής ενηρμονισμένη πρακτική επιχειρήσεων, αι οποίαι έχουν ως αντικείμενον ή αποτέλεσμα την παρακώλυσιν, τον περιορισμόν ή την νόθευσιν του ανταγωνισμού, ιδία δε αι συνιστάμεναι εις: α) τον άμεσον ή έμμεσον καθορισμόν των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής), (...), γ) την κατανομήν των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού...».

Αντίστοιχη πρόβλεψη υπάρχει και στο άρθρο 81 παρ.1 ΣυνθΕΚ, όπου ορίζεται ότι «απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται: α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής (...), γ) στην κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού...».

Ως προς την περίπτωση αυτή του καθορισμού των τιμών, η θεωρία έχει υπογραμμίσει ότι «Πρόκειται ίσως για την ουσιαστικότερη περίπτωση διατάραξης του ανταγωνισμού, εφόσον περιορίζεται η ελεύθερη διαμόρφωση των τιμών» (Βλ. Δελούκα-Ιγγλέση Κορνηλία, *Εισαγωγή στο δίκαιο του ανταγωνισμού*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1994, σελ. 34).

Στις εν λόγω απαγορευμένες συμφωνίες εμπίπτει η εφαρμογή δεσμευτικών τιμών μεταπώλησης, οι οποίες έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό το ότι ο αγοραστής πιέζεται ή δεσμεύεται να εφαρμόσει τιμή μεταπώλησης όχι χαμηλότερη από συγκεκριμένο όριο ή να εφαρμόζει συγκεκριμένη τιμή μεταπώλησης (βλ. Ζιάμου Θ. σε Σκουρή Β., *Ερμηνεία Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα*, Εκδ.Αντ.Ν.Σάκκουλα, 2003, σελ.696). Επιπλέον, στην απαγόρευση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/77 εμπίπτουν και οι εδαφικοί περιορισμοί των πωλήσεων.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 2 ν. 703/77: «Απαγορεύεται η υπό μιας ή περισσοτέρων επιχειρήσεων καταχρηστική εκμετάλλευσις της δεσποζούσης θέσεως αυτών επί του συνόλου ή μέρους της αγοράς της χώρας. Η καταχρηστική αυτή εκμετάλλευσις δύναται να συνίσταται ιδία:

α) εις τον άμεσον ή έμμεσον εξαναγκασμόν προς καθορισμόν είτε των τιμών αγοράς ή πωλήσεως είτε άλλων μη ευλόγων όρων συναλλαγής,

β) εις τον περιορισμόν της παραγωγής, της καταναλώσεως ή της τεχνολογικής αναπτύξεως, επί ζημία των καταναλωτών,

γ) εις την εφαρμογήν ανίσων όρων δι' ισοδυνάμους παροχάς, ιδία εις την αδικαιολόγητον άρνησιν πωλήσεων, αγορών ή άλλων συναλλαγών, κατά τρόπον ώστε επιχειρήσεις τινές να τίθενται εις μειονεκτικήν εν τω ανταγωνισμό θέσιν,

δ) εις την εξάρτησιν της συνάψεως συμβάσεων εκ της παρά των αντισυμβαλλομένων αποδοχής προσθέτων παροχών, ή συνάψεως προσθέτων συμβάσεων αι οποίαι, κατά την φύσιν των ή συμφώνως προς τας εμπορικές συνηθείας, δεν συνδέονται μετά του αντικειμένου των συμβάσεων τούτων». Αντίστοιχη είναι η πρόβλεψη στο άρθρο 82 ΣυνθΕΚ.

Η επιβολή υποχρέωσης μη ανταγωνισμού από επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση σε πελάτες της εμπίπτει στην ανωτέρω απαγόρευση, εφόσον δεν δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους.

2. Έννοια «επιχείρησης»

Ως «επιχείρηση» νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο ή οικονομική ενότητα που ασκεί εμπορική ή άλλη οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς του και από τον τρόπο χρηματοδότησής του [Βλ. Κοτσίρης Λ., *Δίκαιο του Ανταγωνισμού, Αθέμιτου και Θεμιτού*, Εκδ. Σάκκουλα, 4^η έκδ., σελ. 407. Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και το ΔΕΚ, βλ. C-55/96, *Job Centre II*, Συλλ. 1997, σελ. I-7119, σκ.21, C-180-184/98, *Pavlov κλπ*, Συλλ. 2000, σελ. I-6451, σκ.74. Ως «οικονομική δραστηριότητα» νοείται κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά (C-118/85, C-35/96)].

Η έννοια της «επιχείρησης» είναι περισσότερο οικονομική παρά νομική, με αποτέλεσμα, το αποφασιστικό κριτήριο της έννοιας αυτής στο δίκαιο της προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού να είναι η οικονομική και όχι η νομική της αυτοτέλεια (Απαιτείται η οικονομική ενότητα να αποφασίζει και να ενεργεί κατά τρόπο αυτόνομο στην αγορά. Βλ. Κοτσίρης, ο.π. σελ. 416).

Εφόσον πρόκειται για γνήσιες συμβάσεις εμπορικής αντιπροσωπείας, οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στον αντιπρόσωπο όσον αφορά στις συμβάσεις που διαπραγματεύεται ή και συνάπτει για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 και 81.

Κατά κανόνα, τα άρθρα 1 ν. 703/77 και 81 ΣυνθΕΚ έχουν εφαρμογή στις υποχρεώσεις που επιβάλλονται στον αντιπρόσωπο, **εφόσον αυτός αποκτά την κυριότητα** επί των συμβατικών προϊόντων που αγοράζονται ή πωλούνται. Μόνο στην περίπτωση της μη μεταβίβασης της κυριότητας κάποιου εκ των συμβατικών προϊόντων εξετάζεται *in concreto* και συνεκτιμάται η κρισιμότητα και σπουδαιότητα των κινδύνων, που έχουν αναληφθεί από τον αντιπρόσωπο, ο βαθμός ενσωμάτωσης αυτού στο δίκτυο του αντιπροσωπευόμενου και η παροχή από αυτόν υπηρεσιών σχετικών με τη σύμβαση στο όνομα και για λογαριασμό του ιδίου. Ειδικότερα, έχει κριθεί ότι τα άρθρα 1 ν.703/77 και 81 ΣυνθΕΚ έχουν εφαρμογή εφόσον ο αντιπρόσωπος αναλαμβάνει **έστω έναν από τους κατωτέρω κινδύνους ή δαπάνες**: δαπάνες μεταφοράς των προϊόντων, συμμετοχή στις διαφημιστικές δαπάνες για την προώθηση των προϊόντων του αντιπροσωπευόμενου, διατήρηση του κόστους χρηματοδότησης και διατήρησης των αποθεμάτων (ενδεικτική απαρίθμηση). Βλ. T-325/01, *DaimlerChrysler* κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ. 85-87επ. και Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς, 2000, παρ.13-18.

Κατά συνέπεια, εφόσον διαπιστωθεί, ότι η σχέση μεταξύ παραγωγού και αντιπροσώπου είναι σχέση μη γνήσιας αντιπροσωπείας ή διανομής, αναζητείται εν συνεχεία η τήρηση ή μη των προϋποθέσεων που θέτουν τα άρθρα 1 ν. 703/77 και 81 ΣυνθΕΚ.

Οι διανομείς που έχουν οριστεί επίσημοι διανομείς (Ειδικοί Συνεργάτες) της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. είναι σύμφωνα με τα προαναφερθέντα ιδιωτικά συμφωνητικά τους (Π.2.1.) ανεξάρτητοι επαγγελματίες, οι οποίοι αγοράζουν προς μεταπώληση προϊόντα στο όνομά τους και για λογαριασμό τους, εκδίδοντας δικό τους τιμολόγιο για κάθε πώληση. Συνεπώς, οι ειδικοί συνεργάτες, αναφορικά με τις συμφωνίες διανομής προϊόντων (όχι όμως και για τις συμφωνίες εναπόθεσης) είναι ανεξάρτητες επιχειρήσεις κατά την έννοια του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/77 (Επιχ. από την 2002/190/ΕΚ: Απόφαση της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 81 της συνθήκης ΕΚ (Υπόθεση COMP.F.1/35.918 — JCB), ΕΕ L 069, σελ. 1, σκ. 138).

Συνεπώς, η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. και οι Ειδικοί Συνεργάτες είναι επιχειρήσεις κατά την έννοια των προαναφερθέντων άρθρων και οι συμβάσεις διανομής που έχουν συνάψει μεταξύ τους αποτελούν συμφωνίες κατά την έννοια των ίδιων αυτών άρθρων. Όπως εξηγείται στη συνέχεια, οι συμφωνίες αυτές έχουν ως αντικείμενο και ως αποτέλεσμα να περιορίσουν αισθητά τον ανταγωνισμό παραβιάζουν συνεπώς το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 703/77.

3. Έννοια «συμφωνίας»

Τα άρθρα 1 ν. 703/77 και 81 ΣυνθΕΚ καλύπτουν όλες τις συμφωνίες που περιορίζουν τον ανταγωνισμό και δεν διαχωρίζουν μεταξύ συμφωνιών που συνάπτονται μεταξύ ανταγωνιστών που δρουν στο ίδιο οικονομικό επίπεδο (οριζόντιες) ή μεταξύ επιχειρήσεων που δρουν σε διαφορετικό οικονομικό επίπεδο (κάθετες). Βλ. C-56 & 58/64, *Etablissements Consten & Grundig v. Commission* παρ.4 (περίληψης) και παρ. 339. Εφόσον οι συμβαλλόμενες επιχειρήσεις απολαμβάνουν οικονομικής αυτονομίας, νόθευση ή περιορισμός του ανταγωνισμού δύναται να προκύψει και από συμφωνία μη ανταγωνιστών, που δρουν δηλαδή σε διαφορετικό επίπεδο της αγοράς [Αντίθετα, συμβάσεις διανομής (distribution agreements) που συνάπτονται μεταξύ μητρικής και θυγατρικής επιχείρησης δεν δύναται να υπαχθούν στις απαγορεύσεις του άρθρου 1 του ν.703/77, καθώς αυτές οι συμφωνίες θεωρούνται ότι αποτελούν κατανομή λειτουργίας προσπαθειών ή ρόλου εντός της ίδιας οικονομικής οντότητας (single economic entity doctrine), βλ. C-73/95P, *Viho Europe v. Commission*, para.15-17].

Προκειμένου να υπάρχει συμφωνία, αρκεί οι επιχειρήσεις να έχουν εκφράσει την κοινή βούλησή τους να συμπεριφερθούν στην αγορά κατά καθορισμένο τρόπο. Όσον αφορά στη μορφή εκφράσεως της εν λόγω κοινής βουλήσεως αυτή είναι αδιάφορη, εφόσον αποτελεί την έκφραση της βουλήσεως των μερών να συμπεριφερθούν στην αγορά σύμφωνα με τη συμφωνία αυτή (Είναι αδιάφορη η γραπτή ή προφορική μορφή της, η ρητή ή σιωπηρή κατάρτισή της, η τυπική ή άτυπη μορφή της συναφθείσας σύμβασης κλπ.). Η έννοια της συμφωνίας, επομένως, στηρίζεται στην ύπαρξη συμπτώσεως των βουλήσεων δύο τουλάχιστον μερών, της οποίας η μορφή εκδηλώσεως δεν είναι σημαντική εφόσον συνιστά πιστή έκφραση των βουλήσεων αυτών (C-41/69, *Chemiefarma v. Commission*, para.112, T-

41/96, Bayer v. Commission, para.67-69, T-208/01, Volkswagen v. Commission, para.30-32).

Η σύναψη σύμβασης, στην οποία εμπεριέχεται ρήτρα, η οποία ρητά και χωρίς επιφυλάξεις ή αιρέσεις προβλέπει την αντικείμενη στο άρθρο 1 παρ. 1 ν.703/77 και 81 ΣυνθΕΚ πρακτική, ακόμα και αν η εν λόγω σύμβαση συνιστά σύμβαση πρότυπο, που υπογράφεται με πλείονες αντισυμβαλλομένους, συνιστά σύναψη συμφωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 1 παρ. 1 και 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ, καθώς με την υπογραφή της σύμβασης οι συμβαλλόμενες επιχειρήσεις εκφράζουν ρητά και ανεπιφύλακτα την κοινή τους βούληση να εφαρμόσουν την προβλεπόμενη αντι-ανταγωνιστική πρακτική (Βλ. T-67/01 JCB Service κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ.103, 117: η απόφαση αυτή επιβεβαιώθηκε από την υπ' αριθμόν C-167/04 P (παρ.151-157) και Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς, 2000, παρ.47. Βλ. επίσης ενδεικτικά απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 5/10/1973, Υπόθεση IV/27.010 - Deutsche Philips GmbH, EE L 293, 20/10/1973 P, σελ. 40, Υπόθεση IV/24.510 - Gero-fabriek, EE L 16, 19/1/1977 P, σελ. 8, απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 11/12/1980, Υπόθεση IV/26.912 - Hennessy-Henkell, EE L 383, 31/12/1980 P, σελ. 11).

Οι ρητές συμβατικές ρήτρες για καθορισμό τιμών μεταπώλησης περιορίζουν αυτές καθαυτές τον ανταγωνισμό άνευ άλλου τινός, ενώ στις υπόλοιπες περιπτώσεις ο εξ αντικειμένου περιορισμός του ανταγωνισμού προκύπτει από την ερμηνεία που δίνουν τα μέρη στη συμβατική ρύθμιση.

Οι συμφωνίες μεταξύ της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. και των Ειδικών Συνεργατών της, και ιδιαίτερα όσες περιγράφονται στη συνέχεια, αποτελούν συνεπώς συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων. Ειδικότερα, οι εντολές της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. προς τους Ειδικούς Συνεργάτες της, οι οποίες και έγιναν αποδεκτές από τους τελευταίους, δεν αποτελούν μονομερείς πράξεις μη υπαγόμενες στην απαγόρευση που προβλέπεται στο άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 703/77. Η εισδοχή στο δίκτυο της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. η οποία διέπεται με συμφωνία καταρτιζόμενη εκ των προτέρων, συνεπάγεται ότι οι Ειδικοί Συνεργάτες δέχονται την πολιτική που τους έχει γνωστοποιήσει η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε., την οποία ακολούθησαν προσαρμόζοντας τη συμπεριφορά τους στην αγορά με βάσει τις εντολές αυτές. (2002/190/ΕΚ, ο.π. σκ. 139).

Τα στοιχεία αυτά, τα οποία δεν απαιτείται να διευκρινιστεί εάν αποτελούν συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές, καθότι υπάγονται ούτως ή άλλως στο άρθρο 81 παράγραφος 1, συνίστανται στον καθορισμό των τιμών μεταπώλησης για προϊόντα που αγοράστηκαν από τους Ειδικούς Συνεργάτες για μεταπώληση (τόσο στην πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσο και την κοινοτική νομολογία έχει γίνει δεκτό σε αντίστοιχες περιπτώσεις ότι δεν είναι κρίσιμο να γίνει σαφής διάκριση ανάμεσα σε «συμφωνία» και «εναρμονισμένη πρακτική», αφού είναι δεδομένο ότι τα εμπλεκόμενα μέρη έχουν κάποια μορφή συνεργασίας. Βλ. σχετικά Volkswagen- Audi, D.Comm. 28 Ιανουαρίου 1998, EE 1998,L124/60, παρ.128, AEG- Telefunken, ΔΕΚ, 25 Οκτωβρίου 1983, Συλλ. Νομολ.1983, σελ.3151, παρ.35-39).

4. Καθορισμός τιμών μεταπώλησης

4.1 Γενικά

Συμφωνίες που έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού θεωρούνται ότι υπάγονται στην απαγόρευση των άρθρων 1 παρ.1 ν. 703/77 (και 81 ΣυνθΕΚ), ανεξάρτητα από το εάν οι συγκεκριμένες ρήτρες συμφωνίας εφαρμόστηκαν ή όχι στην πράξη. Στις συμφωνίες που έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού δεν αναζητείται, δηλαδή, το αποτέλεσμα που προκαλείται στον ανταγωνισμό εκ της συγκεκριμένης συμφωνίας καθώς όταν το αντικείμενο ή ο σκοπός της ρήτρας είναι αντι-ανταγωνιστικός, αυτή καταδικάζεται άνευ ετέρου (βλ. C-89επ. /85, Ahlstrom κατά Επιτροπής, παρ.175 (στην περίπτωση αυτή, επίσης, *επιβλήθηκε πρόστιμο λόγω της ύπαρξης ρήτρας απαγόρευσης μεταπώλησης και εξαγωγών στη σχετική σύμβαση παρά το γεγονός ότι οι προσφεύγοντες ισχυρίστηκαν ότι οι αγοραστές δεν δεσμεύονταν από τις εν λόγω ρήτρες*- βλ. παρ.171,190-191- το σκεπτικό αυτό μπορεί να εφαρμοστεί και στην υπό κρίσιν υπόθεση), C-306/96, Javico κατά Yves Saint Laurent, παρ.14-15, C-86/82, Hassebland κατά Επιτροπής, παρ.45-46 (όπου έγινε δεκτό ότι η ρήτρα απαγόρευσης εξαγωγών *συνιστούσε περιορισμό του ανταγωνισμού και επιβλήθηκε πρόστιμο*, παρά το ότι προβλήθηκε από την καταγγελλομένη επιχείρηση ως επιχείρημα ότι δεν είχε εφαρμοστεί αυτή στην πράξη ή ότι είχε εισαχθεί στη σύμβαση εξ αμελείας του δικηγόρου της), υπόθεση COMP/37.975 PO/Yamaha παρ.135 και Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς, 2000, παρ.47).

Συμφωνίες που έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού είναι εκείνες που εκ της φύσεώς τους είναι ικανές να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Περιορισμοί του ανταγωνισμού ως αντικείμενο συμφωνιών θεωρούνται ειδικότερα όσον αφορά τις κάθετες συμφωνίες, η τήρηση πάγιων ή ελάχιστων τιμών μεταπώλησης.

Εφόσον διαπιστωθεί ότι μία συμφωνία έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, είναι περιττό να ληφθούν υπόψη οι συγκεκριμένες επιπτώσεις της για την απόδειξη ύπαρξης παράβασης των άρθρων 1 ν.703/77 και 81 ΣυνθΕΚ (η εφαρμογή των εν λόγω συμφωνιών στην πράξη και οι επιπτώσεις αυτής της εφαρμογής λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό των προστίμων).

Το τεκμήριο αυτό βασίζεται στο σοβαρό χαρακτήρα του περιορισμού, καθώς και στην εμπειρία, από την οποία προκύπτει ότι οι συμφωνίες που έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην αγορά και θέτουν σε κίνδυνο τους στόχους που θέτουν οι εθνικοί και κοινοτικοί κανόνες ανταγωνισμού, διότι, συνεπάγονται μείωση της παραγωγής και αύξηση των τιμών, λόγω κακής κατανομής των πόρων και μη παραγωγής των προϊόντων και υπηρεσιών που ζητούν οι πελάτες (Βλ. Βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής- Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ.3 της ΣυνθΕΚ, παρ.20-23).

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ.1 Ν. 703/1977, απαγορεύονται οι συμφωνίες επιχειρήσεων που συνίστανται «στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς». Για αυτό το λόγο, μνημονεύεται ως πρώτη, ενδεικτικά αναφερόμενη, περίπτωση παρακώλυσης, περιορισμού ή

νόθευσης του ανταγωνισμού, τόσο στην ελληνική, όσο και στην κοινοτική νομοθεσία (Άρθρο 1 παρ.1 Ν.703/77, Άρθρο 81 παρ.1 ΣυνθΕΚ).

Πάγια νομολογία του ΔΕΚ ερμηνεύει περαιτέρω τις προαναφερθείσες διατάξεις του άρθρου 81 ΣυνθΕΚ, κρίνοντας ότι «είναι περιττό να εξετάζονται τα συγκεκριμένα αποτελέσματα μιας συμφωνίας ή απόφασης κάποιας ένωσης επιχειρήσεων, εφόσον είναι προφανές ότι αποσκοπεί στον περιορισμό, στην παρεμπόδιση ή τη νόθευση του ανταγωνισμού» (ΔΕΚ 45/85, ο.π. ΕΑ 312/V/2006). Η νομολογία υπογραμμίζει ότι δεν απαιτείται αντιανταγωνιστική πρόθεση, αλλά αρκεί το αντικειμενικά ενδεχόμενο αντιανταγωνιστικό αποτέλεσμα. Εφόσον το αντιανταγωνιστικό αποτέλεσμα είναι αντικειμενικά ενδεχόμενο, απαγορεύεται η σύμπραξη, έστω κι αν οι συμπράττοντες δεν αποσκοπούν στο αποτέλεσμα αυτό (ΔΕΚ 56/65, *Société technique minière*, Συλλ. 1965-1968, σελ. 313, βλ. επίσης, Ζιάμου Θ., ο.π. σελ 700, όπως και ΕΑ 312/V/2006).

Συναφώς, αναφέρεται ότι ο «άμεσος ή έμμεσος καθορισμός των τιμών αγοράς» δε μπορεί να εξαιρεθεί από τον έλεγχο του άρθρου 1 παρ.1 του Ν. 703/77, στα πλαίσια αναλογικής εφαρμογής του Καν. 2790/99, εφόσον πρόκειται για εξαίρεση από την απαλλαγή, η οποία προβλέπεται ρητά από το εν λόγω νομοθετικό κείμενο (Καν. 2790/99, της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1999, για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών, ΕΕ L 336, σελ. 21. Βλ. Επίσης, Ανακοίνωση της Επιτροπής – Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ΕΕ, C 291, σελ. 1).

Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 4 του Καν. 2790/99 προβλέπει ότι «*Η απαλλαγή ... δεν ισχύει για τις κάθετες συμφωνίες οι οποίες ... έχουν ως αντικείμενο ... α) τον περιορισμό της δυνατότητας του αγοραστή να καθορίζει τις τιμές πώλησης, χωρίς να θίγεται η δυνατότητα του προμηθευτή να επιβάλει μέγιστη τιμή πώλησης ή να συνιστά τιμή πώλησης, υπό τον όρο ότι αυτές δεν ισοδυναμούν με πάγια ή ελάχιστη τιμή πώλησης συνεπεία πύεσεων οποιουδήποτε μέρους στη σύμβαση ή κινήτρων που προσφέρονται από οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος...*».

Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και το ΔΕΚ (Αναλογική εφαρμογή της 161/84, *Pronuptia de Paris GmbH v. Pronuptia de Paris Irmgard Schillgallis*, Συλλ. 1986, σ. 00353, σημ. 25, όπου τίθενται οι κατευθύνσεις για τη συμβατότητα των συμβάσεων δικαιόχρησης (franchise) με το δίκαιο του ανταγωνισμού, κρίνοντας ότι «*οι διατάξεις, οι οποίες περιορίζουν την ελευθερία του francisee να διαμορφώσει τις δικές του τιμές, είναι περιοριστικές του ανταγωνισμού*»). Ενδεικτικά αναφέρεται η σχετική απόφαση του ΔΕΚ (243/83, *SA Binin & Cie v. SA Agence et Messageries de la Presse*, Συλλ. 1985, σ. 02015, σημ. 44), όπου κρίθηκε ότι «*οι ρήτρες που περιέχονται σε συμβάσεις με τρίτους και καθορίζουν τις τιμές που πρέπει να τηρούνται συνιστούν, αυτές καθαυτές, περιορισμό του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1. Η διάταξη αυτή αναφέρει τις συμφωνίες που συνίστανται στον καθορισμό των τιμών πωλήσεως ως παράδειγμα συμφωνίας που απαγορεύεται από τη Συνθήκη*».

Σε περίπτωση συμβατικών διατάξεων, με τις οποίες καθορίζεται απευθείας η τιμή μεταπώλησης, ο περιορισμός του ανταγωνισμού αναφορικά με τη διαμόρφωση των τιμών μεταπώλησης είναι εμφανής διότι συνάγεται από την ίδια τη σύμβαση/ συμφωνία μεταξύ προμηθευτή και μεταπωλητή. Ωστόσο, ο καθορισμός των τιμών μπορεί να επιτευχθεί και με

έμμεσο τρόπο. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν, μεταξύ άλλων, οι συμφωνίες για **καθορισμό του περιθωρίου κέρδους του διανομέα**, οι προειδοποιήσεις, η επιβολή κυρώσεων ή η **καταγγελία συμβάσεων** σε συνάρτηση με τη τήρηση συγκεκριμένου επιπέδου τιμών (Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς (2000/C 291/01) παρ.47).

Επισημαίνεται τέλος ότι η απαγόρευση καθορισμού τιμών ισχύει τόσο σε επίπεδο λιανικής όσο και σε επίπεδο χονδρικής πώλησης των προϊόντων (Βλ. ενδεικτικά απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 5/7/2000, Υπόθεση COMP.F.1. 36.516 — Nathan-Bricolux, ΕΕ L 54, 23/2/2001, σελ. 1). Ο καθορισμός ελάχιστων τιμών πώλησης σε επίπεδο χονδρεμπορίου μπορεί να οδηγεί σε περιορισμό του ανταγωνισμού αφενός μεταξύ των χονδρεμπόρων και αφετέρου μεταξύ των λιανοπωλητών (Βλ. Lennart Ritter –W.David Braun, *European Competition Law: A practitioner's guide*, Kluwer Law International, 3^η έκδοση, με παραπομπή στην C-209/78, FEDETAB, παρ.131-134, που αφορά σε οριζόντια σύμπραξη).

4.2. Υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών στο νομικό κανόνα

Από τα ανωτέρω **εκτεθέντα πραγματικά περιστατικά**, προκύπτει σαφώς ότι η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. αποβλέπει στο να διαμορφώσει την τιμή πώλησης κατεψυγμένων προϊόντων από τους Ειδικούς Συνεργάτες προς τα τελικά σημεία πώλησης κατεψυγμένων λαχανικών, καθ' όλη τη διάρκεια των τελευταίων ετών (2004 – 2006), τα οποία κάλυψε η έρευνα της Υπηρεσίας. Στην υπό εξέταση ρήτρα δεν γίνεται λόγος για συνιστώμενες ή ανώτατες τιμές, αλλά για «*εκάστοτε επίσημο τιμοκατάλογο λιανικής πώλησης της Εταιρίας*».

4.2. α) Πιο συγκεκριμένα, στον όρο 5 της σύμβασης αναφέρεται ότι: «*5] Οι τιμές και οι όροι της Εταιρίας προς τον Ειδικό Συνεργάτη είναι οι εκάστοτε ισχύουσες τιμές και οι όροι του τιμοκαταλόγου χονδρικής. Ο Ειδικός Συνεργάτης θα πωλεί τα προϊόντα της Εταιρίας στους πελάτες του προσθέτοντας το δικό του κέρδος, έτσι ώστε η τελική τιμή πώλησης στον καταναλωτή να είναι αυτή του εκάστοτε επίσημου τιμοκαταλόγου λιανικής πώλησης της Εταιρίας. Η Εταιρία διατηρεί το δικαίωμα αναθεώρησης των τιμών των προϊόντων της, με υποχρέωση έγγραφης προειδοποίησης του Ειδικού Συνεργάτη προ δεκαπενθήμερου*»,

Όπως προκύπτει, ο Ειδικός Συνεργάτης υποχρεούται να πωλεί τα προϊόντα της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. στους πελάτες του προσθέτοντας το δικό του κέρδος, έτσι ώστε η τιμή πώλησης στον λιανέμπορο να είναι αυτή του εκάστοτε επίσημου τιμοκαταλόγου λιανικής πώλησης της Εταιρίας, ενώ η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. διατηρεί το δικαίωμα αναθεώρησης των τιμών των προϊόντων της. Βάσει αυτού του όρου αποδεικνύεται ότι η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. καθορίζει την τιμή λιανικής πώλησης των προϊόντων της κατά τρόπο υποχρεωτικό, όχι ενδεικτικό, και ότι οι διανομείς – πελάτες [«Ειδικοί Συνεργάτες»] της υπό εξέταση εταιρείας, δεν έχουν ένα περιθώριο ως προς τον καθορισμό της τιμής μεταπώλησης προς τους λιανοπωλητές, αλλά μόνο ως προς τον καθορισμό του περιθωρίου του κέρδους τους.

Με αυτόν τον τρόπο δεν επιτρέπει στον ανταγωνισμό την ελεύθερη διαμόρφωση των τιμών και οδηγεί στην καθιέρωση ενός συγκεκριμένου επιπέδου τιμών, ενδεχομένως διαφορετικού από αυτό που θα προέκυπτε από την απρόσκοπτη λειτουργία του ανταγωνισμού.

Όπως δε προκύπτει και από την με αρ.πρωτ. 4711/27.07.06 απαντητική επιστολή της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. , η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. πωλεί στον Ειδικό Συνεργάτη τα προϊόντα της στην τιμή που αναγράφεται στον τιμοκατάλογο της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. και, εν συνεχεία αποδίδει την αμοιβή στον Ειδικό Συνεργάτη, βάσει συμφωνημένου ποσοστού (το ποσοστό καθορίζεται από τις εγκυκλίους εμπορικής πολιτικής της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε.) επί των τιμολογήσεων. Η αμοιβή του Ειδικού Συνεργάτη υπολογίζεται βάσει των τιμών που η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. ορίζει και γνωστοποιεί έγκαιρα στον Ειδικό Συνεργάτη. Συνεπώς, η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. υποχρεώνει τον Ειδικό Συνεργάτη να πωλεί τα προϊόντα της στην τιμή που αναγράφεται στον τιμοκατάλογο της.

Το γεγονός ότι η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε., που υπέγραψε σειρά συμβάσεων διανομής με όρους προς την κατεύθυνση διαμόρφωσης των τιμών, είτε πέτυχε την πλήρη εφαρμογή τους από το σύνολο των Ειδικών Συνεργατών της είτε όχι, δεν αναιρεί την αντιταγωνιστική συμπεριφορά αυτής.

Εφόσον δηλαδή στην προκειμένη περίπτωση αποδεικνύεται πλήρως ο αντιανταγωνιστικός χαρακτήρας των συμβάσεων, είναι per se απαγορευμένος και δεν απαιτείται οποιαδήποτε περαιτέρω έρευνα για τα συγκεκριμένα αποτελέσματα που επέφερε η σύμβαση. Δηλαδή, για να διαπιστωθεί η παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού δεν χρειάζεται η ανάπτυξη και αντιανταγωνιστικών αποτελεσμάτων, δεδομένου ότι από μόνη της η συμφωνία με αντικείμενο των καθορισμό τιμών αποτελεί πολύ σοβαρή παράβαση.

Επιπλέον, αδιάφορη είναι η προσπάθεια ή μη της Εταιρίας να επιβάλει τους όρους προς την κατεύθυνση διαμόρφωσης των τιμών. Η ύπαρξη και μόνο αυτών των όρων είναι δυνατό να έχει συνέπειες στη συμπεριφορά των διανομέων. Σύμφωνα άλλωστε με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή «... άσχετα από την μειωμένη προσπάθεια της Systemform να επιβάλλει αυτές τις ρήτρες, η ύπαρξή τους ήταν δυνατόν να είχε συνέπειες στη συμπεριφορά των διανομέων της. Παραδείγματος χάριν, ακόμη και αν η Systemform δεν άσκησε έλεγχο στον από κοινού καθορισμό τιμών και δεν απαίτησε ενημέρωση περί αυτών, η παρουσία αυτών των ρητρών στις συμβάσεις είναι δυνατόν να ασκήσουν πίεση στους διανομείς της ώστε να ευθυγραμμίσουν τη δομή τους πολιτική τιμών με τις ευχές της Systemform.» (97/123/EK: Απόφαση της Επιτροπής της 4ης Δεκεμβρίου 1996 σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 85 της συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της συμφωνίας ΕΟΧ (IV/35.679- Novalliance/Systemform) (Το κείμενο στη γερμανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό), ΕΕ αριθ. L 047 της 18/02/1997 σ. 0011 – 0021, σκ. 61).

4.2. β) Από την έρευνα των Υπηρεσιών της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού προέκυψε και η εφαρμογή των συμβάσεων διανομής με όρους προς την κατεύθυνση διαμόρφωσης των τιμών και επισημαίνεται ότι σύμφωνα με δηλώσεις των Ειδικών Συνεργατών επιβεβαιώνεται η θέσπιση της υποχρέωσης τήρησης των τιμοκαταλόγων χονδρικής της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. εκ μέρους των Ειδικών Συνεργατών κατά την πώληση των προϊόντων

στους λιανοπωλητές – πελάτες τους και της εφαρμογής της εν λόγω υποχρέωσης. Ενδεικτικά, αναφέρονται οι κάτωθι δηλώσεις:

- Ø Η εταιρία «[...]» δήλωσε ότι: «...Οι τιμοκατάλογοι [χονδρικής της Εταιρίας Γ.Τ. (Ενν. VIVARTIA)] είναι δεσμευτικοί. Για απόκλιση από την τιμή του τιμοκαταλόγου, για ιδιαίτερες περιπτώσεις, εφόσον προκύψουν, πρέπει να υπάρχει έγκριση της εταιρίας [ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΑΕ]». Από την ίδια Εταιρία δηλώθηκε ότι πουλάει τα προϊόντα της με τις ίδιες τιμές που αναγράφονται στον τιμοκατάλογο χονδρικής της Εταιρίας (Γ.Τ.) «...Ως αμοιβή παίρνουμε τις παροχές που προβλέπονται στα συμφωνητικά και στην εγκύκλιο». Συμπλήρωσε, επίσης ότι δεν προσθέτει κέρδος στον εν λόγω τιμοκατάλογο και ότι σπάνια δίνει εκπτώσεις σε πελάτες της, καθώς και ότι εφαρμόζει ενιαία τιμολόγηση προς αυτούς: «Η τιμολόγηση είναι ενιαία. Στο πελατολόγιό μου [διαφοροποίηση στην τιμολόγηση] μόνον αν υπάρξει παροχή καθ' υπόδειξη της εταιρίας [ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ]».
- Ø Η εταιρεία «[...]» δήλωσε ότι τιμολογεί βάσει του τιμοκαταλόγου της Εταιρίας Γ.Τ. και δεν δίνει παροχές ή/και εκπτώσεις στους πελάτες της: «.....σαφώς προκύπτει από τα τιμολόγια αγοράς και από τα τιμολόγια πώλησης ότι είναι δεσμευτικοί οι τιμοκατάλογοι λιανικής. Η τιμή καθορίζεται από την Εταιρία. Ο μικρός πελάτης αγοράζει σε χονδρική τιμή και έχει μια προτεινόμενη τιμή (την προτείνει η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ). Τα μικρά σημεία πώλησης και τα ΣΜ αγοράζουν με την ίδια τιμή του τιμοκαταλόγου λιανικής και μπορούν να βάλουν κέρδος ...».
- Ø Η εταιρεία «[...]» δήλωσε ότι δεν υπάρχουν τιμοκατάλογοι λιανικής αλλά ότι υπάρχει ένας τιμοκατάλογος από την Εταιρία, με βάση τον οποίο αγοράζει τα προϊόντα (με κάποιες εκπτώσεις) και με τον ίδιο τιμοκατάλογο πουλά στους λιανοπωλητές-πελάτες της, καρπούμενη την έκπτωση επί του τιμολογίου του προμηθευτή. Επιπλέον, δήλωσε ότι πουλά με βάση τον τιμοκατάλογο χονδρικής, με εκπτώσεις που καθορίζονται κατά περίπτωση από την Εταιρία.
- Ø Η «[...]» δήλωσε ότι τιμολογεί βάσει τιμοκαταλόγου χονδρικής της Εταιρίας. Εκπτώσεις παρέχει η ελεγχόμενη ελάχιστες γιατί δεν υπάρχει δυνατότητα, λόγω του συγκεκριμένου ποσοστού κέρδους που έχουν. Αυτό προκύπτει και από την τηλεομοιοτυπία της 15/7/05, που βρέθηκε στα γραφεία της ανωτέρω εταιρείας, με αποστολέα τη ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ και αποδέκτη την [...], με τίτλο «Κατάσταση Έκδοσης Πιστωτικών Σημειωμάτων», η οποία αφορά το πρώτο εξάμηνο 2005, και στην οποία καταγράφονται οι αξίες των πιστωτικών σημειωμάτων που καλείται η [...] να εκδώσει προς συγκεκριμένους πελάτες της.

4.2. γ) Από τα ανωτέρω προκύπτει, ότι οι συμβάσεις διανομής που ισχύουν μεταξύ της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. και των Ειδικών Συνεργατών της περιορίζουν όλες την ελευθερία των διανομέων να καθορίζουν τις τιμές πώλησης (Βλ. σχετικά 97/123/ΕΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 4ης Δεκεμβρίου 1996 σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 85 της συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της συμφωνίας ΕΟΧ (IV/35.679-Novalliance/Systemform), ΕΕ αριθ. L 047, σελ. 11, σκ. 61).

Ο καθορισμός συγκεκριμένης τιμής μεταπώλησης νοθεύει την εξέλιξη των τιμών στην αγορά και έχει ως αντικείμενο να περιορίσει τον ανταγωνισμό. Αφενός, ο διανομέας δεν μπορεί να παραβλέψει τις συμβατικές υποχρεώσεις που περιορίζουν την ελευθερία του στον ορισμό της τιμολογιακής του πολιτικής. Αφετέρου, η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. έχει ως στόχο να εναρμονίσει τεχνητά τις τιμές και εκπτώσεις Όπως έχει κρίνει το ΔΕΚ, το άρθρο 81 παράγραφος 1 στοιχείο α) αναφέρεται στον καθορισμό των τιμών με στόχο τη νόθευση της κανονικής εξέλιξης των τιμών στην αγορά (Τ-13/89, *ICI/Επιτροπή*, Συλλ. 1992, σελ. II-1021, σκ. 310 & 311).

Συναφώς, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει κρίνει ότι «*το σύστημα επιβολής τιμών μεταπώλησης καθιστά αδύνατο για τους μεταπωλητές τη θέσπιση δικών τους τιμών πώλησης, σε σχέση με το κόστος τους και την εμπορική τους πολιτική. Η ελεύθερη διαμόρφωση των τιμών και η δυνατότητα μεταφοράς στους αγοραστές ενδεχόμενων πλεονεκτημάτων παρεμποδίζεται ή τουλάχιστον μειώνεται αισθητά. Ένα τέτοιο σύστημα είναι καθαρά αντίθετο στην απαγόρευση του άρθρου 85 παρ. 1.*» [77/66/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1976, περί διαδικασίας εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης της ΕΟΚ (IV/24.510 - *GEROFABRIEK*) (Το κείμενο στην ολλανδική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό), ΕΕ 1977, L 016, σελ. 8].

Συνεπώς, οι συμβάσεις διανομής που ισχύουν μεταξύ της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. και των Ειδικών Συνεργατών της περιορίζουν όλες την ελευθερία των διανομέων να καθορίζουν τις τιμές πώλησης, παραβιάζοντας το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 703/77.

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 1 παρ. 2 του ν. 703/77 οι ως άνω συμφωνίες της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. και των Ειδικών Συνεργατών της για καθορισμό τιμών μεταπώλησης είναι άκυρες.

5. Επιβολή υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού

Στο άρθρο 6 της εγκυκλίου εμπορικής πολιτικής της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. με 21 Εναποθέτες – Ειδικούς Συνεργάτες για τα έτη 2004, 2005 και 2006 προβλέπονται τα εξής: «*Ο Συνεργάτης δεν διακινεί ή εμπορεύεται προϊόντα ανταγωνιστικά προς την εταιρεία, εκτός εάν έχει ενημερώσει γραπτώς και έχει την γραπτή έγκριση της εταιρείας.*».

5.1. Η ανωτέρω ρήτρα αξιολογείται από απόψεως δικαίου του ανταγωνισμού ως εξής:

Πρόκειται για ρήτρα μη άσκησης ανταγωνισμού με αντικείμενο τον αποκλεισμό της διακίνησης και εμπορίας εκ μέρους των ειδικών συνεργατών προϊόντων ανταγωνιστικών της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. χωρίς την ρητή έγκριση της τελευταίας (Βλ. παρ. 138 Ανακοίνωσης της Επιτροπής - Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς (Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 291 της 13/10/2000 σ. 0001 – 0044). Η προώθηση συγκεκριμένου σήματος απαλλάσσεται βάσει του κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορίες όταν το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή δεν υπερβαίνει το 30 % και με χρονικό περιορισμό 5 ετών για την ισχύ της υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού. Όταν το μερίδιο αγοράς είναι μεγαλύτερο από το όριο αυτό ή όταν υπάρχει υπέρβαση του χρονικού ορίου των 5 ετών, ισχύουν οι ακόλουθες οδηγίες για την αξιολόγηση των ατομικών περιπτώσεων (παρ. 139). (Βλ. σχετικά Alison Jones and Brenda Surfin, *EC Competition Law*, Oxford University Press,

second edition, σελ. 685 και 450 επ., Richard Wish, Competition Law, 4th edition, Butterworths, σελ. 601 επ., Δημήτριο Τζουγανάτο, Οι συμφωνίες αποκλειστικής και επιλεκτικής διανομής στο δίκαιο του ανταγωνισμού, Νομική Βιβλιοθήκη 2001, σελ. 155-156. Γενικότερα για το ζήτημα της υποχρέωσης μη ανταγωνισμού, βλ. Νικόλαο Ζευγώλη, Η Υποχρέωση μη Ανταγωνισμού ως Δευτερεύων Περιορισμός, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2007, σελ. 6επ., 56επ. και 160επ.).

Πρωταρχική σημασία για την αξιολόγηση των πιθανών αρνητικών αποτελεσμάτων για τον ανταγωνισμό της ως άνω υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού, έχει η θέση του προμηθευτή στην αγορά. Σημασία έχει επίσης η έκταση και η διάρκεια ισχύος της υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού.

Οι επιχειρήσεις που κατέχουν δεσπόζουσα θέση δεν επιτρέπεται να επιβάλλουν υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού στους αγοραστές τους, εκτός αν μπορούν να επικαλεσθούν αντικειμενικές δικαιολογίες για την αιτιολόγηση μιας τέτοιας εμπορικής πρακτικής με γνώμονα το άρθρο 82 (Βλ. παρ. 141, ό.π.). Για μία επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση, ακόμη και ένα μικρό δεσμευμένο μερίδιο αγοράς είναι ήδη πιθανό να οδηγήσει σε σοβαρή υπονόμηση του ανταγωνισμού. Όσο ισχυρότερη είναι η δεσπόζουσα θέση τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος αποκλεισμού των υπολοίπων ανταγωνιστών, δεδομένων των σημαντικών φραγμών στην είσοδο που οι περισσότεροι προμηθευτές έχουν να αντιμετωπίσουν στην προσπάθειά τους να δημιουργήσουν σημεία χονδρικής και αντίστοιχα λιανικής πώλησης για τα δικά τους προϊόντα (Βλ. παρ. 147-148, ό.π.).

Επιπλέον, ο συνδυασμός της αποκλειστικής διανομής με την προώθηση ενός συγκεκριμένου σήματος είναι πιθανό να επιτείνει το πρόβλημα του αποκλεισμού από την αγορά άλλων προμηθευτών, ιδίως στην περίπτωση ενός πυκνού δικτύου αποκλειστικών διανομέων που τους έχουν παραχωρηθεί μικρές γεωγραφικές περιοχές (Βλ. παρ. 171, ό.π.).

Επίσης, ο συνδυασμός αποκλειστικής διανομής με αποκλειστική προμήθεια αυξάνει τους πιθανούς κινδύνους μείωσης του ενδοσηματικού ανταγωνισμού και διαμερισμού της αγοράς που μπορεί ιδίως να διευκολύνουν την άσκηση διακρίσεων ως προς τις τιμές. Η αποκλειστική διανομή ήδη περιορίζει τις δυνατότητες των πελατών να αξιοποιούν τις αποκλίσεις στις τιμές, καθώς περιορίζει τον αριθμό των διανομέων και συνήθως περιορίζει την ελευθερία των διανομέων να πραγματοποιούν ενεργητικές πωλήσεις. Η αποκλειστική προμήθεια, στο πλαίσιο της οποίας οι αποκλειστικοί διανομείς οφείλουν να πραγματοποιούν τις προμήθειές τους για ένα συγκεκριμένο σήμα απευθείας από τον παραγωγό, καταργεί επιπλέον τις δυνατότητες των αποκλειστικών διανομέων να αξιοποιούν τις αποκλίσεις στις τιμές, καθώς δεν τους επιτρέπεται να αγοράζουν από άλλους διανομείς του συστήματος. Αυτό αυξάνει τις πιθανότητες για τον προμηθευτή να περιορίσει τον ενδοσηματικό ανταγωνισμό εφαρμόζοντας διαφορετικούς όρους πώλησης (Ως εκ τούτου, ο συνδυασμός αποκλειστικής προμήθειας με αποκλειστική διανομή δεν είναι πιθανό να τύχει απαλλαγής για τους προμηθευτές με μερίδιο αγοράς που υπερβαίνει το 30 %, εκτός αν υπάρχουν πολύ σαφείς και αισθητές βελτιώσεις της αποτελεσματικότητας που οδηγούν σε χαμηλότερες τιμές για όλους τους τελικούς καταναλωτές. Επίσης, σε περίπτωση που δεν υπάρχει τέτοιου είδους βελτίωση της αποτελεσματικότητας, το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία μπορεί

να αρθεί ακόμη σε περίπτωση που το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή είναι χαμηλότερο από 30 %. Βλ. παρ. 172, ό.π.).

5.2. Στην υπό κρίση υπόθεση διαπιστώνονται τα εξής:

Η υπό εξέταση ρήτρα μη ανταγωνισμού, η οποία προβλέπεται στην εγκύκλιο εμπορικής πολιτικής της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε., έχει γενικό χαρακτήρα, δηλαδή εφαρμόζεται στο σύνολο του δικτύου των χονδρεμπόρων-συνεργατών της. Σύμφωνα δε με την έρευνα της ΓΔΑ, μόνο ένας ειδικός συνεργάτης, η εταιρεία [...], προμηθεύεται κατεψυγμένα λαχανικά από ανταγωνιστικές επιχειρήσεις.

Δεδομένου ότι η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. κατέχει δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά με μερίδιο αγοράς άνω του 70% από το 2001 έως σήμερα (βλ. *ανωτέρω ενότητα V*), η εφαρμογή της ως άνω ρήτρας μη ανταγωνισμού, συνεπάγεται αποκλεισμό από την αγορά των ανταγωνιζόμενων και δυνητικών προμηθευτών, οι οποίοι εμποδίζονται να χρησιμοποιήσουν το δίκτυο χονδρεμπόρων της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. για την διακίνηση των δικών τους προϊόντων.

Διαπιστώνεται επομένως στην πράξη περιορισμός του πραγματικού και δυνητικού ανταγωνισμού σε επίπεδο χονδρικής πώλησης κατεψυγμένων λαχανικών από χονδρεμπόρους/μεταπωλητές προς τα σημεία λιανικής πώλησης (πλην των μεγάλων αλυσίδων σούπερ μάρκετ που έχουν τη δυνατότητα εισαγωγής ή/και εμπορίας ανταγωνιστικών κατεψυγμένων λαχανικών, βλ. *ανωτέρω ενότητα IV.3*).

Συνεπώς, η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε., με την επιβολή της υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού στο σύνολο του δικτύου των Ειδικών Συνεργατών της, καταχράται την δεσπόζουσα θέση που κατέχει στην σχετική αγορά κατά παράβαση των άρθρων 2 ν. 703/77, όπως ισχύει (βλ. σχετικά 2003/7/ΕΚ: Απόφαση της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την κίνηση διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ (COMP/33.133-D: *Soda-ash — ICI*) Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 010 της 15/01/2003 σ. 0033 – 0050, παρ. 142 (αναφορικά με τις ρήτρες αποκλειστικού εφοδιασμού και τους περιορισμούς των αγορών από τους ανταγωνιστές από επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση): «*Η κοινοτική νομολογία αναφέρει σαφώς ότι, όταν μια δεσπόζουσα επιχείρηση υποχρεώνει τους πελάτες της - έστω και μετά από σχετικό αίτημά τους - μέσω δέσμευσης ή υπόσχεσης να προμηθεύονται το σύνολο ή σημαντικό μέρος των ποσοτήτων που χρειάζονται από αυτήν τη δεσπόζουσα επιχείρηση, τούτο συνιστά παράβαση του άρθρου 82 (υπόθεση Hoffmann-La Roche, παράγραφος 89)*». Βλ. επίσης, T- 65/89 *BPB Industries plc and British Gypsum Limited κατά Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Συλλογή Νομολογίας του Δικαστηρίου 1993 σελίδα II-00389, παρ. 65-70).

Όπως προκύπτει από τις εγκυκλίους εμπορικής πολιτικής της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε., η διάρκεια της ανωτέρω παράβασης εκτείνεται τουλάχιστον στα έτη 2004, 2005 και 2006.

Λόγω επηρεασμού του διακοινοτικού εμπορίου, δεδομένου ότι η υπό κρίση ρήτρα εφαρμόζεται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας (βλ. κατωτέρω ενότητα νομικής εκτίμησης), διαπιστώνεται εν προκειμένω παράβαση και των άρθρων 81 παρ. 1 και 82 ΣυνθΕΚ.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 του ν.703/77 οι κατά το άρθρο 1 παρ.1 του ν.703/77 απαγορευμένες συμφωνίες και αποφάσεις είναι απόλυτα άκυρες, ενώ και το άρθρο 3 του ν.703/77 προβλέπει ότι: *«Με την επιφύλαξη του άρθρου 1 παρ.3, οι κατά το άρθρο 1 παρ.1 συμφωνίες, αποφάσεις και περιπτώσεις εναρμονισμένης πρακτικής, η κατ' άρθρο 2 καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης ... απαγορεύονται, χωρίς προς τούτο να είναι απαραίτητη προηγούμενη έκδοση απόφασης από κάποια αρχή»*. Η ακυρότητα μιας συμφωνίας και κατά το κοινοτικό δίκαιο είναι αυτοδίκαιη και δεν εξαρτάται από τη ρητή διατύπωσή της από την Επιτροπή ή άλλο όργανο. Επομένως, τόσο βάσει του εθνικού δικαίου όσο και βάσει του κοινοτικού, είναι αυτοδίκαια άκυρη η ρήτρα μη ανταγωνισμού που περιλαμβάνεται στο άρθρο 6 της εγκυκλίου εμπορικής πολιτικής της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε.

6. Γεωγραφικοί Περιορισμοί

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ.1 Ν. 703/1977, απαγορεύονται οι συμφωνίες επιχειρήσεων που συνίστανται *«στην κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού»*.

Συναφώς, αναφέρεται ότι η *«κατανομή των αγορών»* δε μπορεί να εξαιρεθεί από τον έλεγχο του άρθρου 1 παρ.1 του Ν. 703/77, στα πλαίσια αναλογικής εφαρμογής του Καν. 2790/99 , εφόσον πρόκειται για εξαίρεση από την απαλλαγή, η οποία προβλέπεται ρητά από το εν λόγω νομοθετικό κείμενο. Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 4 του Καν. 2790/99 προβλέπει ότι *«Η απαλλαγή ... δεν ισχύει για τις κάθετες συμφωνίες οι οποίες ... έχουν ως αντικείμενο ... β) τον περιορισμό σχετικά με την περιοχή στην οποία, ή σχετικά με τους πελάτες στους οποίους, ο αγοραστής δύναται να πωλεί τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αναφέρονται στη σύμβαση...»*

Βάσει των ιδιωτικών συμφωνητικών που έχουν υπογραφεί ανάμεσα στην ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. και στους Ειδικούς Συνεργάτες ορίζεται: *«Η Εταιρία αναθέτει στον Ειδικό Συνεργάτη, ..., τη διακίνηση και διάθεση των προϊόντων της, ..., στη γεωγραφική περιοχή [αναφορά συγκεκριμένου νομού], που θα καλείται στο εξής «περιοχή δραστηριότητας» και άρθρο 2.β] «[ο Ειδικός Συνεργάτης] διανέμει προϊόντα στη γεωγραφική περιοχή του, χωρίς να παρεμβαίνει ούτε να επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα άλλες περιοχές.»*

Σύμφωνα με τον ανωτέρω αναφερόμενο όρο, προβλέπεται η υποχρέωση των Ειδικών Συνεργατών να μη διαθέτουν τα προϊόντα τους εκτός της περιοχής που αποτελεί αντικείμενο της αποκλειστικότητας, αλλά να δραστηριοποιούνται σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή η οποία ορίζεται από την Εταιρία και αναγράφεται για τον κάθε Ειδικό Συνεργάτη στο ιδιωτικό συμφωνητικό που έχει υπογράψει με αυτήν. Συναφώς, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει κρίνει ότι συμφωνία που έχει ως αντικείμενο τη στέρηση του μεταπωλητή από την εμπορική ελευθερία επιλογής των πελατών, επιβάλλοντας τη μεταπώληση μόνο στους πελάτες που είναι εγκατεστημένοι εντός της συμβατικής οριοθετηθείσας περιοχής περιορίζει τον ανταγωνισμό, υπό την έννοια του άρθρου 85 (νυν 81) παρ. 1 της Συνθήκης (2001/135/EK: Απόφαση της Επιτροπής, της 5ης Ιουλίου 2000, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 της συνθήκης ΕΚ (υπόθεση COMP.F.1. 36.516 — *Nathan-Bricolux*) [κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2000) 1853], ΕΕ 2001, L 054, σελ 1, σκ. 77-78).

Συναφώς, το ΔΕΚ έκρινε ότι *«εκ φύσεως, ο όρος της σύμβασης που απαγορεύει τις εξαγωγές αποτελεί περιορισμό του ανταγωνισμού, είτε υιοθετείται με την παρακίνηση του προμηθευτή*

είτε απο τον πελάτη, εφόσον ο συμφωνημένος σκοπός των συμβαλλομένων μερών είναι η προσπάθεια απομόνωσης μέρους της αγοράς. Συνεπώς, από το γεγονός ότι ο προμηθευτής δεν είναι αυστηρός στην επιβολή αυτών των περιορισμών δεν μπορεί να διαπιστωθεί ότι [οι περιορισμοί] δεν είχαν αποτέλεσμα, καθώς η ίδια τους η ύπαρξη μπορεί να δημιουργήσει ένα παραστατικό και ψυχολογικό φόντο, το οποίο ικανοποιεί τους πελάτες και συμβάλει, λίγο ή περισσότερο, σε μια αυστηρή διάκριση των αγορών.» (19/77, *Miller International Schallplatten GmbH v Commission*, Συλλ. 1978 σελ.131, Ελ.Ειδ. έκδοση σελ.47, σκ. 7).

Ο εν λόγω όρος, λοιπόν, που ορίζει συγκεκριμένη περιοχή δραστηριότητας και απαγορεύει παρέμβαση ή επιρροή, άμεση ή έμμεση, σε άλλες περιοχές, έχει ως στόχο να εμποδίσει ή να περιορίσει τις πωλήσεις σε πελάτες οι οποίοι δεν βρίσκονται εντός της οριζόμενης απο την Εταιρία περιοχής δραστηριότητας, παραβιάζοντας το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 703/77 (¹ Βλ. Συναφώς 2001/135/ΕΚ, ο.π. σκ. 79).

Ως εκ τούτου δηλώσεις ελεγχόμενων εταιριών, που επικαλέστηκαν λόγους δεοντολογίας προκειμένου να δικαιολογήσουν την επιλογή τους να μην πωλούν σε άλλους νομούς, καθώς εκεί δραστηριοποιούνται άλλοι χονδρέμποροι, δεν αρκούν για να απαλλάξουν την Εταιρία από την προσαπτόμενη σε αυτή σχετική παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/77.

7. Παράλειψη γνωστοποίησης των συμβάσεων διανομής και της εγκυκλίου εμπορικής πολιτικής της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε.

Σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν.703/77 (ως ισχύει), η χορήγηση απαλλαγής σε ατομική βάση (βάσει του άρθρου 1 παρ.3 του ν.703/77) για κάθετες συμφωνίες προϋποθέτει γνωστοποίηση της συμφωνίας από τις συμπράττουσες επιχειρήσεις μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη σύναψη, λήψη ή τέλεσή τους. Το άρθρο 21 τροποποιήθηκε με το άρθρο 34 του ν.3373/2005 και, σύμφωνα με το άρθρο 37 του ν.703/77, ισχύει από 02.8.05 (οπότε και δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ο ν.3373/05). Το άρθρο 21 παρ.3 και 4 του ν.703/77 (ως ίσχυε πριν τη τροποποίηση του από το άρθρο 34 του ν.3373/05) προέβλεπε μεν ότι δεν υφίσταται υποχρέωση γνωστοποίησης των κάθετων συμφωνιών, απαιτούσε όμως γνωστοποίηση τους στην Ε.Α., προκειμένου να χορηγηθεί εξαίρεση σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ.3 ν.703/77.

Κατά συνέπεια, για τις συναφθείσες πριν την 2.8.05 συμβάσεις, η παράλειψη γνωστοποίησης τους συνεπάγεται οριστική αδυναμία εφαρμογής του άρθρου 1 παρ.3 ν.703/77. Για τις συναφθείσες μετά την 2.8.05 συμβάσεις, η παράλειψη γνωστοποίησης συνεπάγεται εις βάρος καθεμιάς εκ των επιχειρήσεων, οι οποίες συμπράττουν και παρέλειψαν τη γνωστοποίηση αφενός μεν οριστική αδυναμία εφαρμογής του άρθρου 1 παρ.3 ν.703/77, αφετέρου δε και επιβολή προστίμου λόγω μη γνωστοποίησης.

Επισημαίνεται δε ότι στην από 3/1/2006 ανακοίνωσή της Ε.Α. αναφέρεται ότι «*Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σχετικά με την εφαρμογή των παρ. 11 και 12 του άρθρου 33 του ν.3373/2005, ανακοινώνει ότι θα θεωρήσει ως προσήκουσες και σύννομες τις γνωστοποιήσεις που θα γίνουν προς την Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού κάθετων συμφωνιών ή εναρμονισμένων πρακτικών, οι οποίες πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 1 παρ. 24 του νόμου 2837/2000, είχαν*

καταρτισθεί ή συναφθεί προ της 2.8.2005 (ημερομηνία ισχύος του ν.3373/2005), και εξακολουθούν να διατηρούνται σε ισχύ».

Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι οι συμβάσεις διανομής μεταξύ της VIVARTIA και των Ειδικών συνεργατών της που έχουν συναφθεί προ της 2.8.05 δεν γνωστοποιήθηκαν στην Ε.Α.

8. Επίδραση στο διακοινοτικό εμπόριο

Σύμφωνα με την § 1 του άρθρου 3 του Κανονισμού 1/2003 του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2002 «για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 ΕΚ» (ΕΕ , L της 4/1/2003, σελ. 1), «Οσάκις οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ή τα εθνικά δικαστήρια εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού σε συμφωνίες, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου 81 παράγραφος 1 της συνθήκης, οι οποίες είναι πιθανόν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών κατά την έννοια της διάταξης αυτής, εφαρμόζουν επίσης το άρθρο 81 της συνθήκης, στις εν λόγω συμφωνίες, αποφάσεις ή εναρμονισμένες πρακτικές. Όταν οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ή τα εθνικά δικαστήρια εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού σε τυχόν καταχρηστική πρακτική που απαγορεύεται από το άρθρο 82 της συνθήκης, εφαρμόζουν επίσης το άρθρο 82 της συνθήκης».

Κατά συνέπεια, κάθε φορά που η Επιτροπή Ανταγωνισμού εφαρμόζει το άρθρο 1 και το άρθρο 2 του Ν. 703/1977, οφείλει αντιστοίχως να εφαρμόσει παράλληλα το άρθρο 81 ΕΚ και το άρθρο 82 ΕΚ, υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω σύμπραξη μπορεί να επηρεάσει το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

Το άρθρο 81, § 1, ΕΚ ορίζει ότι «απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται: α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής (...), γ) στην κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού...».

Η διάταξη του άρθρου 81 ΕΚ είναι αντίστοιχη αυτής του άρθρου 1 του Ν. 703/1977. Σημειώνεται εξάλλου ότι, σύμφωνα και με τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, η «διάταξη του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 είναι σχεδόν πανομοιότυπη με τη διάταξη του [άρθρου 81 ΕΚ]» (Βλ. ΣτΕ 1731/2001, *ΕπισκΕμπΔικ*, 2003, σελ. 1053). Μοναδική επιπλέον προϋπόθεση εφαρμογής της κοινοτικής διάταξης σε σχέση με τη διάταξη του εθνικού δικαίου αποτελεί αυτή της «δυνατότητας σοβαρής επίδρασης στο ενδοκοινοτικό εμπόριο».

Κατά πάγια νομολογία, για να μπορεί μια απόφαση, συμφωνία ή σύμπραξη να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών πρέπει, βάσει ενός συνόλου νομικών και πραγματικών στοιχείων, να μπορεί να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυναμική επίδραση στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ κρατών μελών, τούτο δε κατά τρόπο που να προκαλείται φόβος ότι θα μπορούσε να εμποδίσει την πραγματοποίηση ενιαίας αγοράς μεταξύ κρατών μελών (βλ. ΔΕΚ 209 - 215/78 & 218/78, *Van Landewyck κ.λπ.*

, Συλλ. 1978, Σελ. 2111.,σκ. 170, και, C -219/95 P , *Ferriere Nord κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1998, σελ. I-4411, σκ. 20).

Η έννοια της επίδρασης στα εμπορικά ρεύματα έχει ερμηνευθεί κατά τέτοιο τρόπο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το ΔΕΚ ώστε να μη σημαίνει μόνο τον περιορισμό ή τη μείωση του εμπορίου αλλά οποιαδήποτε διαφοροποίηση των εμπορικών ρευμάτων που ενδεχομένως μπορεί να περιλαμβάνει και την αύξηση του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών. Συνεπώς, η επίδραση στα εμπορικά ρεύματα δεν ταυτίζεται με την έννοια της στεγανοποίησης των εθνικών αγορών αλλά είναι σαφώς ευρύτερη.

Συναφώς, επισημαίνεται ότι οι περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές που καλύπτουν ολόκληρο το έδαφος ενός εκ των κρατών μελών έχει εξ ορισμού ως αποτέλεσμα την παρακώλυση της οικονομικής αλληλοδιεισδύσεως που επιδιώκεται με τη Συνθήκη (βλ. ΔΕΚ 209 - 215/78 & 218/78, *Van Landewyck κ.λπ.ο.π.*, σκ. 29, T-29/92, *SPO κλπ. κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1995, σελ. II-289, σκ. 299).

Στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου τονίζεται ότι οι κάθετες συμφωνίες που καλύπτουν το σύνολο ενός κράτους μέλους δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών ιδίως όταν δυσχεραίνουν την είσοδο, με εξαγωγές ή με εγκατάσταση, επιχειρήσεων από άλλα κράτη μέλη στη σχετική εθνική αγορά (αποτέλεσμα αποκλεισμού). Όταν κάθετες συμφωνίες έχουν παρόμοια αποτελέσματα αποκλεισμού, συμβάλλουν στον κατακερματισμό των αγορών σε εθνική βάση και εμποδίζουν έτσι την οικονομική αλληλοδιείσδυση που επιδιώκεται από τη Συνθήκη (Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ΕΕ 2004, C 101, σ. 81, παρ. 86). Επίσης, ορίζεται ότι οι συμφωνίες που επιβάλλουν τιμή μεταπώλησης δύνανται επίσης να επηρεάσουν τα εμπορικά ρεύματα (Ο.π. παρ. 88).

Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τα ανωτέρω εκτεθέντα, συνάγεται ότι η υπό εξέταση συμπεριφορά αφορά στο σύνολο του ελληνικού εδάφους, δεδομένου ότι οι Ειδικοί συνεργάτες δραστηριοποιούνται σε όλη την ελληνική επικράτεια. Συνεπώς, η περιοριστική αυτή πρακτική του ανταγωνισμού επηρεάζει, εξ ορισμού, το διακρατικό εμπόριο.

Συνεπώς, η ανωτέρω αναλυτικά αναφερόμενη παράβαση αποτελεί ταυτόχρονα και παράβαση του άρθρου 81 παρ.1 ΣυνθΕΚ, που είναι άμεσα εφαρμοστέο από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του ΔΕΚ.

9. Αδυναμία εφαρμογής του 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ

Η χορήγηση απαλλαγής σε ατομική βάση για κάθετες συμφωνίες που περιέχουν τέτοιους περιορισμούς (σύμφωνα με το άρθρο 81 παρ.3) προϋποθέτει μόνο συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων της εν λόγω διάταξης. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ.2 του Κανονισμού 1/2003, η εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας ανταγωνισμού δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την απαγόρευση συμφωνιών, οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, αλλά δεν περιορίζουν τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 81 παρ.1 της Συνθήκης ή οι οποίες πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 81 παρ.3 της Συνθήκης.

Η εφαρμογή της εξαίρεσης (τόσο του άρθρου 1 παρ.3 όσο και) του άρθρου 81 παρ.3 υπόκειται σε τέσσερις προϋποθέσεις, δύο θετικές και δύο αρνητικές: α) η συμφωνία πρέπει να συμβάλλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής- οικονομικής προόδου, β) πρέπει να εξασφαλίζει δίκαιο τμήμα στους καταναλωτές από το όφελος που προκύπτει, γ) οι περιορισμοί πρέπει να είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών και δ) η συμφωνία δεν πρέπει να παρέχει στα μέρη τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού.

Σε περίπτωση εξέτασης μίας συμφωνίας σε ατομική βάση από την Επιτροπή, η τελευταία φέρει το βάρος απόδειξης ότι η εν λόγω συμφωνία παραβιάζει το άρθρο (1 και) 81. Εφόσον αποδειχθεί ότι η εν λόγω συμφωνία έχει αρνητικά αποτελέσματα για τον ανταγωνισμό, η καταγγελλόμενη επιχείρηση (που επικαλείται το ευεργέτημα της απαλλαγής) φέρει το βάρος απόδειξης ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 81 παρ.3 (Βλ. σχετικά άρθρο 2 του Κανονισμού 1/2003, Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς (2000), παρ.62.). Σύμφωνα με πάγια νομολογία, οι τέσσερις προϋποθέσεις του άρθρου 1 παρ.3 και 81 παρ.3 είναι σωρευτικές, δηλαδή πρέπει να πληρούνται όλες για να έχει εφαρμογή η απαλλαγή. Οι εν λόγω προϋποθέσεις είναι, επίσης, εξαντλητικές. Εφόσον πληρούνται, η απαλλαγή ισχύει και δεν μπορεί να εξαρτηθεί από καμία άλλη προϋπόθεση (Βλ. Ανακοίνωση Ε. Επ. - Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ.3 της συνθήκης (C 101, 27/04/2004), παρ.42 και εκεί αναφερόμενη νομολογία).

Ωστόσο, οι ιδιαίτερα σοβαροί περιορισμοί (ως πχ. ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης) κατά κανόνα απαγορεύονται (μαύρη λίστα) και δεν πληρούν τις δύο πρώτες προϋποθέσεις του άρθρου 81 παρ.3. Δεν δημιουργούν αντικειμενικά οικονομικά πλεονεκτήματα ούτε προσπορίζουν οφέλη στους καταναλωτές. Επιπλέον, αυτά τα είδη συμφωνιών δεν πληρούν κατά κανόνα το κριτήριο του απαραίτητου χαρακτήρα της τρίτης προϋπόθεσης (Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ.3 της Συνθήκης παρ.46, 79 και στη νομολογία που παραπέμπει). Σημειώνεται ότι και η τελευταία προϋπόθεση της εξαίρεσης που προβλέπουν τα άρθρα (1 παρ.3) και 81 παρ.3 δεν πληρούται αν η συμφωνία καταργεί τον ανταγωνισμό σε μία από τις σημαντικότερες εκφράσεις του και ιδίως σε περίπτωση κατάργησης του ανταγωνισμού όσον αφορά τις τιμές.

Μία γενική αρχή, στην οποία βασίζεται το άρθρο (1 και) 81 και έχει διατυπωθεί από τη νομολογία των κοινοτικών δικαστηρίων, είναι ότι κάθε οικονομικός παράγοντας καθορίζει ανεξάρτητα την πολιτική που προτίθεται να ακολουθήσει στην αγορά.

Κατά συνέπεια, δεν δύναται να χορηγηθεί απαλλαγή βάσει του άρθρου (1 παρ.3 και) 81 παρ.3 στην ανωτέρω συμφωνία μεταξύ των μερών.

10. Εφαρμογή του άρθρου 9

Το άρθρο 9 του Ν. 703/77 ορίζει ότι:

«1. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού αν, μετά από σχετική έρευνα που διεξάγεται είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν καταγγελίας ή αίτησης του Υπουργού Ανάπτυξης, διαπιστώσει παράβαση της παρ. 1 του άρθρου 1 και των άρθρων 2, 2α και 5 ή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, μπορεί με απόφασή της:

α) να υποχρεώσει τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ή τις ενώσεις επιχειρήσεων να παύσουν την παράβαση και να παραλείπουν αυτή στο μέλλον,

β) να αποδέχεται, εκ μέρους των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, την ανάληψη δεσμεύσεων, με τις οποίες θα παύει η παράβαση, και να καθιστά τις δεσμεύσεις αυτές υποχρεωτικές για τις επιχειρήσεις,

γ) να επιβάλει μέτρα συμπεριφοράς ή διαρθρωτικού χαρακτήρα, τα οποία πρέπει να είναι αναγκαία και πρόσφορα για την παύση της παράβασης και ανάλογα με το είδος και τη βαρύτητα αυτής. Μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνο στην περίπτωση που είτε δεν υφίστανται εξίσου αποτελεσματικά μέτρα συμπεριφοράς είτε όλα τα εξίσου αποτελεσματικά μέτρα συμπεριφοράς είναι ενδεχομένως οχληρότερα από τα μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα,

δ) να απευθύνει συστάσεις σε περίπτωση παράβασης των άρθρων 1, 2 και 2α, όπως προστίθενται με τον παρόντα νόμο 703/1977 και να απειλήσει πρόστιμο ή χρηματική ποινή ή και τα δύο, σε περίπτωση συνέχισης ή επανάληψης της παράβασης,

ε) να θεωρήσει ότι κατέπεσε το πρόστιμο ή η χρηματική ποινή ή και τα δύο, όταν με απόφαση της βεβαιώνεται η συνέχιση ή επανάληψη της παράβασης,

στ) να επιβάλει πρόστιμο στις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση.

2. Το κατά την προηγούμενη παράγραφο επιβαλλόμενο ή απειλούμενο πρόστιμο μπορεί να φτάνει μέχρι ποσοστού δεκαπέντε τοις εκατό (15%) των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης της τρέχουσας ή της προηγούμενης της παράβασης χρήσης. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο προβλεπόμενη χρηματική ποινή ανέρχεται μέχρι του ποσού δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ για κάθε ημέρα καθυστέρησης συμμόρφωσης προς την απόφαση και από την ημερομηνία που θα ορίσει η απόφαση.»

Σύμφωνα με το άρθρο 9 του ν. 703/77 για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, η Επιτροπή Ανταγωνισμού λαμβάνει υπόψη της τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης. Για τον υπολογισμό του προστίμου το άρθρο 9 παρ. 2 του ν. 703/77 αναφέρεται σε ποσοστό έως δεκαπέντε τοις εκατό (15%) των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης της τρέχουσας ή της προηγούμενης της παράβασης χρήσης.

Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, η Επιτροπή Ανταγωνισμού λαμβάνει υπόψη της τρία στοιχεία: Τη σοβαρότητα της παράβασης, τη διάρκεια αυτής καθώς και την οικονομική δυνατότητα της επιχείρησης ή των επιχειρήσεων που έχουν πρωτοστατήσει στην παράβαση να προξενήσουν σημαντική ζημία σε άλλους οικονομικούς παράγοντες, ιδίως στους καταναλωτές (Βλ. Άρθρο 9 παράγραφος 2 του Ν. 703/1977).

Εξάλλου, σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΑ, «Κατευθυντήριες γραμμές για το υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του Ν. 703/1977» (παρ. 5-9) ορίζεται ότι:

«5. Για τον υπολογισμό του προστίμου που πρέπει να επιβληθεί στις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση, η Επιτροπή χρησιμοποιεί την ακόλουθη μέθοδο.

6. Πρώτον, καθορίζει ένα βασικό ποσό προστίμου για κάθε επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης.

7. Δεύτερον, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, προσαυξάνει ή μειώνει το βασικό ποσό, ανάλογα με το εάν συντρέχουν αντίστοιχα επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις.»

8. Το βασικό ποσό του προστίμου προκύπτει ως εξής: α) ορίζεται ποσοστό ύψους μέχρι τριάντα τοις εκατό (30%) επί των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορούν στην παράβαση, με κριτήριο τη σοβαρότητα αυτής και β) το ποσοστό αυτό υπολογίζεται επί των ετήσιων ως άνω εσόδων για κάθε έτος της παράβασης αθροιστικά1.

9. Σε περίπτωση που η παράβαση ένωσης επιχειρήσεων συνδέεται με τις δραστηριότητες των μελών της, το ανωτέρω ποσοστό υπολογίζεται επί του αθροίσματος των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων των επιχειρήσεων- μελών αυτής».

10.1 Σοβαρότητα και διάρκεια των παραβάσεων, καθώς και ζημιά που προξένησε σε άλλους οικονομικούς παράγοντες και καταναλωτές.

Με την παρούσα εισήγηση θεμελιώνονται η συμφωνία της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. με τους ειδικούς συνεργάτες της για καθορισμό τιμών μεταπώλησης, καθώς και η κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της τελευταίας.

Πριν την επιμέτρηση του προστίμου που θα πρέπει να επιβληθεί στην υπό εξέταση εταιρεία, θα πρέπει να επισημανθεί, ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού θεωρεί ότι δε θα πρέπει να επιβληθεί πρόστιμο στους διανομείς της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε., εφόσον, σύμφωνα με πάγια θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με την οποία συμπλέει και η ΕΑ, στις περιπτώσεις που η πρωτοβουλία εφαρμογής μίας παράνομης πρακτικής ανήκει στην γενική αντιπρόσωπο και επιβάλλεται σε οικονομικά ασθενέστερους συμβεβλημένους διανομείς, δε φαίνεται ενδεδειγμένο να επιβληθούν πρόστιμα στις οικονομικά ασθενέστερες αυτές επιχειρήσεις (Βλ. για παράδειγμα απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής, *Mercedes Benz*, Επίσημη Εφημερίδα L-257/1, σκέψη 233. Βλ. επίσης, ΕΑ 332/V/2007, Απόφαση ΜΑΥΑ, παρ. 33.2).

10.1. α) Σοβαρότητα των παραβάσεων

Η συμφωνία για καθορισμό τιμών αποτελεί ιδιαίτερα σοβαρή παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού, αφού είναι μία πρακτική η οποία έχει ως αντικείμενο την παρεμπόδιση του ανταγωνισμού. Το ίδιο ισχύει και για την περίπτωση της κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης.

Με εκκίνηση το γενικό αυτό κανόνα και στα πλαίσια εφαρμογής της Ανακοίνωσης περί επιβολής προστίμου, η Επιτροπή Ανταγωνισμού θεωρεί ότι στη συγκεκριμένη υπόθεση υπάρχουν κάποια δεδομένα που πρέπει να συνεκτιμηθούν για τον υπολογισμό του βασικού ποσού του προστίμου.

Καταρχήν, θα πρέπει να επισημανθεί, ότι οι κάθετοι περιορισμοί κάθε είδους είναι λιγότερο επαχθείς για τον ανταγωνισμό από τους αντίστοιχους οριζόντιους περιορισμούς.

Περαιτέρω σύμφωνα με την παρ. 22 της Ανακοίνωσης περί επιβολής προστίμου η ΕΑ, κατά τον προσδιορισμό του ποσού βάσης υπολογισμού, δύναται να λαμβάνει υπόψη την πιθανότητα το ύψος του προστίμου να θέσει σε κίνδυνο ανεπανόρθωτα την οικονομική βιωσιμότητα της εμπλεκόμενης επιχείρησης.

Τέλος, στην Ανακοίνωση της ΕΑ για τον υπολογισμό των προστίμων προβλέπονται ελαφρυντικές περιπτώσεις, σχετικά με την αποτελεσματική συνεργασία της εμπλεκόμενης επιχείρησης με την Επιτροπή. Πρέπει επομένως να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι αφενός η κατηγορούμενη εταιρεία συνεργάστηκε αποτελεσματικά με τη Γ.Δ.Α., καθώς προσκόμισε τα έγγραφα που στοιχειοθετούν την παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/77, στο πλαίσιο της έρευνας της Γ.Δ.Α., αφετέρου προέβη από μόνη της στην τροποποίηση του υπό κρίση όρου που περιλαμβάνεται στις εγκυκλίους εμπορικής πολιτικής της προς του ειδικούς συνεργάτες της.

10.1.β) Διάρκεια των παραβάσεων

Ως προς τη διάρκεια των αποδεδειγμένων παραβάσεων, βάσει των συλλεγόντων στοιχείων, σημειώνεται ότι οι παραβάσεις εκτείνονται καθ' όλη τη διάρκεια των ετών (2004 – 2006), τα οποία κάλυψε η έρευνα της Υπηρεσίας.

10.1.γ) Ζημιά που προξένησαν οι παράνομες συμφωνίες σε άλλους οικονομικούς παράγοντες και καταναλωτές

Τέλος, ως προς τη ζημιά που προξένησε σε άλλους οικονομικούς παράγοντες και ιδίως στους καταναλωτές, θα πρέπει να επισημανθεί ότι, όπως αναφέρει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην απόφασή της *Belgian architects* της 24.6.2004, (Βλ. Απόφαση Επιτροπής, *PO / Barème d'honoraires de l'Ordre des Architectes belges*, της 24.06.2004, σκέψη 128), «δεν είναι ανάγκη να προσμετρηθεί ο ακριβής αντίκτυπος στην αγορά γιατί κάτι τέτοιο δεν είναι εύκολο να υπολογισθεί με ακρίβεια, δεδομένου ότι υπάρχουν και άλλοι εξωτερικοί παράγοντες που επιδρούν στις τιμές, πέραν της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς. Το γεγονός ότι οι καθορισμένες αμοιβές ίσχυσαν και εφαρμόστηκαν στην πράξη αναγκαία δημιούργησε τον κίνδυνο οι τιμές να διαμορφωθούν σε υψηλότερο επίπεδο από όταν λειτουργούσε ελεύθερα ο ανταγωνισμός».

Με δεδομένο το μέγεθος και την μακρόχρονη δραστηριότητα και εξειδίκευση της εταιρίας ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. στη σχετική αγορά, συνάγεται ότι διέθετε τις γνώσεις και τα νομικοοικονομικά μέσα που χρειάζονται για να αξιολογήσει τον παράνομο χαρακτήρα της συμπεριφοράς της και των συνεπειών της από την άποψη του Δικαίου του Ανταγωνισμού (Βλ και απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, 284/IV/2005, *ΣΕΣΜΕ-Super-Market/Πρόστιμα*).

10.2. Βάση υπολογισμού του προστίμου

Ως προς τη βάση υπολογισμού του προστίμου στην ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε., επισημαίνονται τα ακόλουθα: Πρώτον, λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. στην αγορά της διάθεσης κατεψυγμένων λαχανικών για οικιακή χρήση προς εταιρείες χονδρικής πώλησης κατεψυγμένων προϊόντων.

Δεύτερον, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 9 του Ν. 703/77, ορίζεται ότι το ποσοστό του προστίμου υπολογίζεται επί των ακαθάριστων εσόδων της τρέχουσας ή της προηγούμενης της κάθε μίας παράβασης χρήσης, δηλαδή εν προκειμένω, το έτος 2006.

Συνεπώς, ως βάση υπολογισμού του ύψους του προστίμου για τη ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε. λαμβάνεται ο κύκλος εργασιών της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε., στην αγορά της

διάθεσης κατεψυγμένων λαχανικών για οικιακή χρήση προς εταιρείες χονδρικής πώλησης κατεψυγμένων προϊόντων κατά το 2006, που ανέρχεται στο ποσό των τριών εκατομμυρίων εικοσιπέντε χιλιάδων οκτακοσίων εβδομήντα δύο ευρώ (3.025.872).

Με δεδομένη τη σοβαρότητα των διαπιστωθεισών παραβάσεων, καθορισμό τιμών και γεωγραφικοί περιορισμοί αφ' ενός και επιβολή υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού από εταιρεία κατέχουσα δεσπόζουσα θέση αφ' ετέρου τα ποσοστά προστίμου που τις αφορούν ορίζονται σε 8% και 6% του προαναφερθέντος κύκλου εργασιών αντίστοιχα.

Λαμβάνοντας όμως υπόψη το πνεύμα συνεργασίας που επέδειξε η εταιρεία καθόλη τη διάρκεια διερεύνησης της υπόθεσης από την Επιτροπή, αποδεικνυόμενης εμπράκτως και με την τροποποίηση των επίμαχων σημείων των συμφωνητικών της πριν την έκδοση σχετικής με το θέμα απόφασης, η Επιτροπή εξαντλώντας την επιείκειά της, μειώνει τα εν λόγω ποσοστά στο 3 και 2% αντίστοιχα.

Αντίθετα μειοψηφία αποτελούμενη από τον κ. Ι. Δραπανιώτη και τις κυρίες Δ. Κλαβανίδου και Γ. Μπεχρή-Κεχαγιόγλου αμφισβητούν την ανάγκη επιβολής οποιουδήποτε προστίμου με το εξής σκεπτικό:

Επειδή οι προσαπτόμενες στην ελεγχόμενη εταιρεία παραβάσεις, αφορούν ποσοστό [...]των πωλήσεων της και για το υπόλοιπο [...], δεν διεπιστώθη από την ΓΔΑ αντιανταγωνιστική συμπεριφορά, πρέπει να εξετασθεί ευνοϊκά ο ισχυρισμός της ελεγχόμενης ότι, οι εντοπισθέντες αντιανταγωνιστικοί όροι στα συμβόλαια και εγκυκλίους στην πραγματικότητα, δεν είχαν στόχο τον ανταγωνισμό αλλά «είναι παρωχημένοι όροι (τεχνικές ατέλειες) οι οποίοι έχουν παραμείνει εκ παραδρομής στις σχετικές εγκυκλίους, από το απώτερο παρελθόν, δεν εφαρμόστηκαν στην πράξη ποτέ και ως εκ τούτου θα πρέπει να θεωρηθούν ως μη γεγραμμένοι και ότι εν πάση περιπτώσει οι αποδιδόμενες παραβάσεις είναι ήσσονος οικονομικής σημασίας σε σχέση με τον όγκο του συνόλου της αγοράς των κατεψυγμένων λαχανικών».

Επίσης θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη ότι, οι επίμαχοι όροι απαλείφθηκαν με πρωτοβουλία της ελεγχόμενης, ευθύς ως υπεδείχθησαν από τη ΓΔΑ κατά τον έλεγχο της και πριν από την κοινοποίηση του πορίσματος της τελευταίας.

Για τους παραπάνω λόγους και με δεδομένη την άψογη συμπεριφορά της ελεγχόμενης τόσο κατά τον έλεγχο όσο και κατά την ακροαματική διαδικασία προτείνεται:

Ø η Επιτροπή εξαντλώντας τα όρια της επιείκειας να μην επιβάλει πρόστιμο, για τις παραβάσεις που προκύπτουν από την ύπαρξη των επίμαχων όρων στα συμβόλαια και τις εγκυκλίους, αλλά να διατάξει την απάλειψη των και να απειλήσει την επιβολή προστίμου στο μέλλον σε περίπτωση, μη συμμόρφωσης ή επανάληψης της παράβασης.

Προς επίρρωση της παραπάνω πρότασης γίνεται επίκληση και της άποψης που υποστήριξε μειοψηφία μελών κατά την διατύπωση της απόφασης αριθ. 373/V/2007, έχουσα ως εξής:

«Λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες τάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού που τείνουν στο να θεωρείται ότι η εφαρμογή του τελευταίου, με τη δημόσια εκτέλεση (public enforcement) των αποφάσεων που διαπιστώνουν παράβαση των κανόνων του, δεν έχει ως σκοπό να τιμωρήσει τον παραβάτη (to punish wrongdoers), αλλά να αποκαταστήσει τη «δημόσια

οικονομική τάξη» (economic public order) (βλ. συλλογικό έργο EC Competition Law, “Critical Assessment”, Germont and Andersen, Public Enforcement, Hart Publishing, Oxford 2007, σελ. 678), η οποία είχε διαταραχθεί με τη διαπιστωθείσα παράβαση λαμβάνοντας υπόψη ότι η αντίληψη αυτή φαίνεται να διαπερνά και νεότερα κοινοτικά κείμενα, όπως τη διάταξη του άρθρου 7 του Κανονισμού 1/2003 όπου στις κυρώσεις που επιβάλλει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τις διαπιστωθείσες παραβάσεις των άρθρων 81 και 82 της ΣυνθΕΚ κυρίως αναφέρονται η επιβολή μέτρων συμπεριφοράς ή διαρθρωτικού χαρακτήρα, τα οποία ακριβώς τείνουν σε μία in natura αποκατάσταση των πραγμάτων στην αγορά, προς την κατεύθυνση της ύπαρξης υγιούς ανταγωνισμού, προτείνουν η Επιτροπή Ανταγωνισμού να προτείνει στις προαναφερθείσες επιχειρήσεις να αναμορφώσουν τις συμβάσεις τους με τους διανομείς τους (άρθρο 9 παρ. δ.ν. του Ν.703/77), σε περίπτωση δε μη συμμόρφωσης των επιχειρήσεων εντός ορισμένης προθεσμίας που θα τεθεί από την Επιτροπή, η τελευταία να απειλήσει πρόστιμο, το ύψος του οποίου έχει ήδη εκτιμηθεί από τα μέλη της Επιτροπής».

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού κατά πλειοψηφία :

Ø Διαπιστώνει ότι η εταιρεία ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ VIVARTIA (ως οιονεί καθολική διάδοχος της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε.) παρέβη το άρθρο 1 του Ν. 703/77 όπως ισχύει και το άρθρο 81 ΣυνθΕΚ, λόγω καθορισμού τιμών μεταπώλησης και γεωγραφικών περιορισμών για τα έτη 2004 έως 2006.

Ø Επιβάλλει για τους ανωτέρω λόγους στην εταιρεία ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ VIVARTIA, (ως οιονεί καθολική διάδοχος της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε.) πρόστιμο ύψους διακοσίων εβδομήντα δύο χιλιάδων τριακοσίων είκοσι δύο ευρώ (272.322 €).

Ø Υποχρεώνει την εταιρεία ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ VIVARTIA (ως οιονεί καθολική διάδοχος της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε.) να παύσει αμέσως και να παραλείπει στο μέλλον τις παραβάσεις του άρθρου 1 ν.703/77, όπως ισχύει, και του άρθρου 81 ΣυνθΕΚ και της επιβάλλει χρηματική ποινή επτά χιλιάδων ευρώ (7.000 €) για κάθε ημέρα καθυστέρησης συμμόρφωσής της προς την παρούσα απόφαση μετά τρεις μήνες από την ημερομηνία δημοσίευσης της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ø Διαπιστώνει ότι η εταιρεία ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ VIVARTIA (ως οιονεί καθολική διάδοχος της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε.) παρέβη το άρθρο 2 του Ν. 703/77 όπως ισχύει και το άρθρο 82 ΣυνθΕΚ για κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, λόγω επιβολής υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού για τα έτη 2004 έως 2006.

Ø Επιβάλλει για τον ανωτέρω λόγο στην εταιρεία ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

VIVARTIA (ως οιονεί καθολική διάδοχος της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε.) πρόστιμο ύψους εκατόν ογδόντα μίας χιλιάδων πεντακοσίων σαράντα οκτώ ευρώ (181.548 €)

Ø Υποχρεώνει την εταιρεία ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ VIVARTIA (ως οιονεί καθολική διάδοχος της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε.) να παύσει αμέσως και να παραλείπει στο μέλλον τις παραβάσεις του άρθρου 2 ν.703/77, όπως ισχύει, και του άρθρου 82 ΣυνθΕΚ και επιβάλλει χρηματική ποινή επτά χιλιάδων ευρώ (7.000 €) για κάθε ημέρα καθυστέρησης συμμόρφωσής της προς την παρούσα απόφαση μετά τρεις μήνες από την ημερομηνία δημοσίευσης της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ø Επιβάλλει πρόστιμο ύψους δεκαπέντε χιλιάδων ευρώ (15.000 €) στην εταιρεία ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ VIVARTIA (ως οιονεί καθολική διάδοχος της ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε.) για παράλειψη γνωστοποίησης των συμβάσεων διανομής με τους ειδικούς συνεργάτες της, σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 2, περ. β' του Ν. 703/77.

Η απόφαση εκδόθηκε την **20^η Μαρτίου 2008**.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 7 του ισχύοντος Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ Β' 1890/29.12.2006).

Ο Πρόεδρος

Σπυρίδων Ζησιμόπουλος

Η Αναπληρώτρια Γραμματέας

Παναγιώτα Μούρκου